Dr.sc. Edo Omerčević
Doc.dr.sc. Dino Arnaut

INDEKS RADA OPĆINA BIH 2020

Testna faza i priprema za post-izborno istraživanje

Izdavač: Centar za javne politike i ekonomske analize, Zenica
Zenica, 2020.

Digitalna kopija je dostupna na <www.cpa-bih.org>

INDEKS RADA OPĆINA BIH 2020

Testna faza i priprema za post-izborno istraživanje

Dr.sc. Edo Omerčević
Doc.dr.sc. Dino Arnaut

Centar za javne politike i ekonomske analize

CPA

DTP & Design

SHERLOCK STUDIO Creative brand & design investigators

SADRŽAJ

Predgovor **5**

Uvod **7**

Značaj i cilj indeksa 7

Probno rangiranje općina 8

Rezultati probnog rangiranja općina **9**

Mapa BiH 9

Pojedine općine **10**

Uslovi za stanovništvo 10

Uslovi za investitore 10

Načela dobrog upravljanja 11

GRAFIKA svih općina 12

GRAFIKA Zavidovići 14

GRAFIKA Kakanj 15

GRAFIKA Novi Travnik 16

GRAFIKA Bosanska Krupa 17

Metodologija **18**

Tretiranje nedostupnih podataka 19

Kategorije indeksa 19

Komunalne usluge 20

Edukacija 22

Usluge zdravstva 23

Usluge socijalne pomoći 24

Usluge transporta 24

Ulaganje i razvoj 25

Budžet 27

Upravljanje imovinom 28

Administracija i upravljanje ljudskim resursima 29

Tabelarni pregled indikatora **30**

Tumačenje indikatora **31**

PREDGOVOR

Misija Centra za javne politike i ekonomske analize (CPA) je da iznalazi i zagovara politička rješenja koja će unaprijediti poslovni ambijent, javnu upravu, i ekonomske slobode u Bosni i Hercegovini. Posrijedi tog cilja, 2014. godine smo počeli promovisati međunarodne indekse ekonomskih sloboda Fraser instituta iz Kanade, kao i alternativnog indeksa Heritage fondacije iz SAD-a. Indeksi ove vrste se koriste kako za uvid u ekonomsku strukturu pojedinih država tako i za potrebe unaprijeđenja životnih uslova planovima i strategijama usmjerenim od lokalnog ka državnom nivou. Neophodno je napomenuti da Fraser institut, a pogotovo Heritage fondacija imaju ogromne budžete na raspolaganju za svoj rad (američki Heritage ima čak oko 100 miliona USD svake godine, i to su sve donacije privatnih lica, kako pravnih tako i fizičkih), čime im se naravno omogućava takva vrsta djelovanja. U BiH još uvijek nemamo izgrađenu kulturu privatnog finansiranja. Privatnom sektoru je mahom stran takav pristup, i uglavnom je ograničen na humanitarne aktivnosti, dok se za političko djelovanje očekuje finansiranje od strane državnih institucija. Lokalna kultura se u tom smislu više zasniva na međunarodnom finansiranju i lokalnom subvencioniraju. U određenoj mjeri to je paradoksalno budući da iz toga slijedi da državne institucije finansiraju ''kritiku'' same sebe što dovodi naravno do problema raspodjele i distribucije novca za takve svrhe djelovanja. Osmišljene politike društvenog djelovanja trebaju posredstvom javnog pritiska da se nametnu političkim subjektima koji potom svoje političke programe predstavljaju glasačkoj populaciji, signalizirajući da oni kao politička opcija predstavljaju volju naroda, te im iz tog razloga glasači trebaju pružiti povjerenje. To je faktor koji nam nedostaje i u procesu je nastajanja. Izrazito je potreban za funkcionirajuću demokratiju a dobrim dijelom nam nedostaje što je rezultat društveno-historijskog naslijeđa i povijesnih okolnosti razvoja lokalnih institucija, koji se mahom kretao u pravcu ugledanja na neki centar moći koji upravlja društvenim tokovima, a da građani vrlo često igraju pasivnu ulogu, te na kraju trpe posljedice nametnutih politika. Imajući na umu navedeno, ni sam CPA nije u stanju da djeluje na višim nivoima vlasti, tako da smo od početka imali želju da kreiramo alat ili mehanizam mjerenja i nadgledanja sprovedbe poželjnih politika na lokalnom nivou. To je nivo na koji se čak i sa oskudnim sredstvima, slabo organizovanim udruženjima građana, civilnih društava, i ostalih interesnih grupa može djelovati. Iz operativnih razloga, uglavnom zauzetošću drugim aktivnostima, a i uslijed kompleksnosti zadatka kreiranja što valjanije metodologije za pravilno formiranje indeksa, ovaj zadatak se oduljio, te smo tek pri kraju 2020. godine u mogućnosti da našoj bosansko-hercegovačkoj javnosti prezentiramo naš indeks, kojeg smo nazvali „Indeks rada općina BiH".

Indeks je fokusiran na rad na općinskom nivou organizacije, prvim nivoom vlade na koje nailazi naše građanstvo, i na koje se može poprilično jednostavno i direktno djelovati. Naravno, cilj indeksa je i da se ukaže na oblasti i područja za koja koje konkretno ovaj nivo i odgovoran, te time ga prvobitno pojasniti i potom i napraviti jasnu razliku u odnosu na više nivoe vlasti. Tu smo opet postupili na način kojim ustvari podstičemo lokalne vlasti da vrše pritisak na više nivoe, kako bi im ovi omogućili da što bolje izvrše svoje obaveze i da se općenito poboljšaju životni uslovi, te da se kreira što kvalitetnija saradnja općinskog nivoa s višim strukturama vlasti.

Složenost jednog ovakvog projekta postaje očita kada se upustite u razgovore sa načelnicima općina. Izuzetno je teško naći model koji bi bio prihvatljiv za rad svih općina, a to je posebno slučaj sa općinama u Kantonu Sarajevo, koje reflektuju uzak dijapazon obaveza u odnosu na druge općine u BiH. U samom radu problem je uopće dobiti podršku i želju za saradnjom od strane načelnika, koji kako se nekada čini više vole netransparetnost, jer potpuno razumljivo to im omogućava da svoje djelovanje prikazuju zamagljeno i zamućeno bez jasnih i preciziranih indikatora o njihovom eventualnom (ne)doprinosu životnom kvalitetu zajednice u kojoj djeluju. Istovjetno je bilo vrlo teško uključiti dovoljno faktora koji trebaju da sveobuhvatno ukazuju na stanje jedne općine, a da pri tome indeks ne postane preobiman i težak za praćenje.

U konačnici, sveli smo se na devedeset i osam indikatora koji obuhvataju sve segmente na koje jedna općina može da djeluje. Dakle, „može" ali i ne mora da djeluje, s obzirom da se veliki broj obaveza svodi na dvojnu nadležnost, pa se te obaveze nalaze u rascjepu između općina i kantona, što je jako problematično budući da se odgovornost za (ne)rad u zavisnosti od političkih potreba može prebacivati sa jednog na drugi nivo vlade. Mi smo obuhvatili i te obaveze, i dodijelili im ocjenu, bez obzira da li ih općina pokriva ili ne, kreirajući time pritisak da općina ipak sudjeluje u kreiranju politika za te oblasti, kao što im je zakonom i dozvoljeno i omogućeno.

Kao osnova za naš indeks je poslužio indeks Litvanskog instituta za slobodno tržište koji je razvijen još 2011. godine, a koji ima za cilj promociju uslovno rečeno politika slobodnog tržišta sa direktnim fokusom na indikatore koji rangiraju nivo efikasnost i upravljačku strukturu lokalnih samouprava. Uz doprinos članova CPA tima, ali i eksternih učesnika, taj indeks smo dodatno dopunili i ovom prilikom se posebno zahvaljujem:

1. Benjamini Šaranovič (Udruženje poslodavaca Zenica)
2. Muhamedu Džihiću (ex-Tešanjska razvojna agencija)
3. Muhsinu Ibrahimagiću (ex-Zenička razvojna agencija ZEDA)
4. Rijadu Kovaču (Udruženje evaluatora u BiH; Zavod za programiranje razvoja FBiH)
5. Tei Kajan (Foreign Investors Council of BiH)

S obzirom na ozbiljnost projekta, njegovu kompleksnost, važnost i potencijalni utjecaj na naše društvo, osigurali smo i podršku organizacija sa jakom domaćom i međunarodnom reputacijom, i to:

1. Atlas Network, SAD
2. Centri civilnih inicijativa (CCI), BiH
3. Lithuanian Free Market Institute, Litvanija
4. Međunarodni republikanski institut (IRI), BiH
5. Property Rights Alliance, SAD
6. Savez udruženja/udruga poslodavaca Zenica, BiH
7. Udruženje evaluatora u BiH, BiH
8. Udruženje poslodavaca Zenica, BiH

Alat koji smo kreirali će nam poslužiti da evidentiramo početno stanje poslije predstojećih izbora, sa novim ili reizabranim načelnicama/ima, te opet pred sljedeće lokalne izbore da možemo ukazati na eventualne razlike koje su nastale bile one lošijeg ili boljeg karaktera, olakšavajući na taj način glasačkom tijelu da ima direktniji uvid u djelovanje svojih političkih predstavnika.

U eksperimentalnoj fazi, uspjeli smo ostvariti saradnju sa četiri općine, iako je upit upućen i mnogim drugim općinama. Za uspješnu saradnju se zahvaljujemo načelnicima:

1. Aldinu Šljivi, Kakanj
2. Arminu Halitoviću, Bosanska Krupa
3. Hašimu Mujanoviću, Zavidovići
4. Refiku Lendi, Novi Travnik

Na osnovu odgovora iz službi ovih općina smo mogli usavršiti metodologiju i upitnik koji će se sprovoditi u post-izbornom periodu.

Mi se nadamo da ćemo ovaj alat uspjeti dovoljno populizirati, te da će postati jedno okvirno mjerilo za rad političkih subjekata, tako da ćemo pomoću njega korak po korak bosansko-hercegovačko društvo gurati ka zdravijem demokratskom sistema i sa glasačima koji djeluju na temelju jasnih indikatora i precizno definisanih političkih programa.

Edo Omerčević, dr.sc.
Direktor
Centar za javne politike i ekonomske analize

UVOD

Definisati indeks rada općina relativno predstavlja jedan novitet i metodologiju koja za cilj ima maksimizaciju efikasnosti rada i raspolaganja resursima od strane lokalnih samouprava, a koje u današnje vrijeme predstavljaju okosnicu razvoja ekonomske sredine na mikro nivou, te time imaju direktan utjecaj na unapređenje životnog blagostanja.

Indeks je inicijalno razvijen 2011. godine od strane Litvanskog instituta za slobodno tržište i pri tome je baziran na platformi koja ima za cilj promociju ekonomskih sloboda i što kvalitetnije lokalne samouprave sa direktnim fokusom na indikatore koji rangiraju nivo efikasnost i upravljačku strukturu lokalnih samouprava. U većini zemalja lokalne samouprave raspolažu značajnim budžetskim sredstvima što se manifestuje kroz visoki udio u ukupnom nivou javne potrošnje. Međutim, česta je pojava lokalnih samouprava koje se nalaze u budžetskom deficitu, predstavljaju nefunkcionalni sistem javnih usluga, visokih fiskalnih i parafiskalnih nameta i neefikasnog sistema upravljanja vlastitom imovinom. Upravo iz ovih razloga je bitno da se vrši objektivno evaluiranje rada općina, neovisno od političkog i subjektivnog opredjeljenja. Suština indeksa je da pokaže najprije i što jasnije kakva je stvarna situacija, a potom se na osnovu uvida u podatke mogu jasnije konstruisati modeli za dalje djelovanje.

Značaj i cilj indeksa

Značaj indeksa rada općina je višestruk. Kao prvo, kreiranjem objektivnog, naučno-relevantnog i konciznog upitnika nastoji se na najefikasniji način doći do podataka o pružanju usluga građanima od strane nadležnih općinskih službi, kao i javnih preduzeća i ustanova koje djeluju na općinskom nivou.

Drugi bitan utjecaj indeksa rada općina ogleda se u tome da dobijanjem relevantnih i vjerodostojnih podataka imamo mogućnost da ostvarimo cilj usklađivanja istih sa pozitivno-pravnom regulativom u BiH, da se što više krećemo u domeni razvijanja institucija tržišne ekonomije naravno vodeći računa o prednostima i nedostacima raznolikih modela kao i to da pratimo kako se lokalni čelnici ponašaju, kakve projekte će podržati a kakve ne. Da li će tvrdoglavo podržavati subvencije na lokalnom nivou koje ne daju rezultate po društvu ili za pojedince ili će stvarno težiti da što bolje usmjere svoje djelovanje ka razvoju lokalnog životnog ambijenta.

Treći cilj koji se postiže ovim indeksom tiče se istraživanja stepena zaštite prava građana, i to kako onih individualnih tako i kolektivnih. U smjeru ostvarenja tog cilja izvršit će se komparacija dobijenih rezultata sa onim principima koje podrazumijeva udaljavanje od socijalističkog i upravljačkog društveno-ekonomskog i političkog sistema i približavanje ka tržišnom sistemu. Posrijedi toga poseban naglasak u budućim istraživanjima će imati određena prava među kojima je naročito značajno potrošačko pri čemu se podrazumijeva stepen zaštite građanina kao konzumenta određenih usluga počevši od onih koje pružaju gradske/općinske službe, tako i usluga javnih preduzeća, tj. javnih ustanova na području jednog grada/općine.

Gledajući širu sliku, cilj indeksa rada gradova/općina možemo svesti na uspostavljanje efikasnog mjerača/parametra koji u svakom momentu svakom zainteresovanom subjektu može dati odgovor na pitanja poput koja je to lokalna zajednica najefikasnija u svome radu; koji su parametri njene efikasnosti; koje su glavne prednosti i nedostaci na nivou te lokalne zajednica po određenim sektorima? Na taj način bi se kreirala “zdrava” konkurencija i jedan prirodan rivalitet među općinama/gradovima koji bi na koncu rezultirao povećanjem investicija i efikasnosti. Naravno, treba naglasiti da jednom zauzeta pozicija ne bi bila garant toj lokalnoj zajednici da će tu ostati tokom cijele godine, jer uvijek postoji mogućnost da poboljšanjem određenih usluga bilo od strane općinskih/gradskih službi bilo od javnih ustanova/preduzeća ta lokalna zajednica napreduje ili nazaduje na listi. Stoga, ključni značaj indeksa rada općina/ gradova se ogleda u uspostavi mehanizma koji bi u kontinuitetu predstavljali objektivno, vjerodostojno i realno stanje na nivou svake lokalne zajednice koja želi biti prepoznata kao povoljna sredina kako za život tako i za ulaganje kapitala. S tim u vezi indeks na određen način vas tjera da održavate kontinuitet i da umjesto trenutnog razvoja, model rada se zasniva na održivom rastu i razvoju iza kojeg stoji određen kontinuitet dobrih političkih odluka.

Probno rangiranje općina

Prije rata Bosna i Hercegovina je imala stotinu i devet administrativno-teritorijalnih jedinica – općina. Postdejtonska Bosna i Hercegovina administrativno je podijeljena na dva entiteta i to Federaciju BiH (FBiH) i Republiku Srpsku (RS) koje imaju ukupno stotinu četrdeset i dvije osnovne administrativno-teritorijalne jedinice od kojih je sedamdeset i devet raspoređeno u deset kantona Federacije BiH, a šezdeset i dvije na području Republike Srpske, te Brčko Distrikt BiH.

Radi testiranja samog indeksa i adaptiranja specifičnosti vezanih za mnogobrojne općine i njihovo uređenje u Bosni i Hercegovini odrađeno je probno rangiranje općina. Indeks primarno ima za cilj da mjeri nivo ekonomskih sloboda u općinama u BiH. Važno je proučiti ekonomsku slobodu u općinama, jer se time utvrđuju najvažnije odrednice kvalitete života. Ispituju se oni faktori na koje direktno utječu odluke općine, kao i oni koji se manifestuju kao posljedica tih odluka. Na primjer, pretpostavimo da postavljanje niskih poreznih stopa privlači više ulaganja. Zašto donositelji političkih odluka tokom fiskalne konsolidacije se često vode povećanjem poreza umjesto suprotno? Ovo bi naravno bilo samo jedno pitanje čiji bi konkretniji odgovor indeks mogao adekvatnije da upravi, jer za odgovor na ovo pitanje moguće je nekoliko razloga navesti i baš tu indeks nastupa kao jedno usmjerenje i vodilja.

Za probno rangiranje su uzete četiri općine koje su iskazale najveći stepen spremnosti u učestvovanju kreiranja i testiranja indeksa rada općina BiH. To su sljedeće općine:

- Bosanska Krupa
- Kakanj
- Novi Travnik
- Zavidovići

U narednom periodu predviđeno je šire rangiranje općina u post-izbornom periodu radi lakšeg kompariranja samih općina i utjecaja političkog djelovanja izabranih opcija na sam indeks. Rangiranjem većeg broja općina, a upravo zahvaljujući indeksu, općine bi imale priliku vidjeti kako izgledaju u općinskom i kantonalnom kontekstu prema istim pokazateljima u odnosu na druge općine.

Vrijednosti pokazatelja odražavale bi se u aspektima u kojima općina djeluje bolje ili lošije od ostalih općina. U skladu s tim, tražila bi se najadekvatnija rješenja.

Posrijedi strukture indeksa visoke ocjene bi imale one općine koje:

- štede novac poreznih obveznika, žive od sopstvenog prihoda, transparentno koriste budžetska sredstva; odnosno stvaraju ''fiskalne zalihe'' i djeluju protu-ciklički
- smanjuju poresko opterećenje i osiguravaju povoljne uslove za poslovanje te su usmjerene na stvaranje ambijenta pouzdanosti na strani poduzetnika;
- smanjuju administrativna i birokratska opterećenja,
- ne ograničavaju izbor potrošača i promoviraju konkurenciju između kompanija ili institucija koje pružaju usluge,
- efikasno upravljaju raspoloživom imovinom i prodaju onu imovinu koja nije potrebna za obavljanje glavnih funkcija,
- vrše outsourcing i koriste efikasniji privatni sektor za obavljanje svojih funkcija.

Stoga, upravo bi indeks rada općina na koncu svaku lokalnu zajednicu adekvatno pozicionirao, i postavi je na određeno mjesto temeljeno vođenom metodologijom na osnovu objektivnih, i naučno-relevantnih podataka, te u svakom momentu provjerljivih parametara. Stoga, ovaj indeks nikada neće biti “završena priča”. Njegova primarna zadaća je da kontinuirano ukazuje na ekonomsku efikasnost rada javnih službi kojima prioritetni cilj funkcionisanja treba biti opće dobro i javni interes, odnosno interes svakog građanina zajednice. Na vrlo jednostavan način indeks će ukazati na to da li je i u kojoj mjeri opravdano postojanje javnih preduzeća/ustanova, koliki je trošak njihovog postojanja, kakav je kvalitet njihove usluge te da li bi drugačiji pristup regulisanju tog sektora bio jeftiniji, pravedniji, efikasniji i uopćeno korisniji za same građane kojima ta javna preduzeća i ustanove služe.

REZULTATI PROBNOG RANGIRANJA OPĆINA

Prosjek rangiranih općina je iznosio 54,5 od ukupnih mogućih 100 poena, s time da najbolje rangirana općina, Zavidovići, ima 63,6 dok najniže rangirana ima 49,0 poena. Svaka od rangiranih općina nam ukazuje na primjere dobre i loše prakse koji mogu postati vodilja daljeg razvoja i unapređenja navedenih općina, kao i drugih.

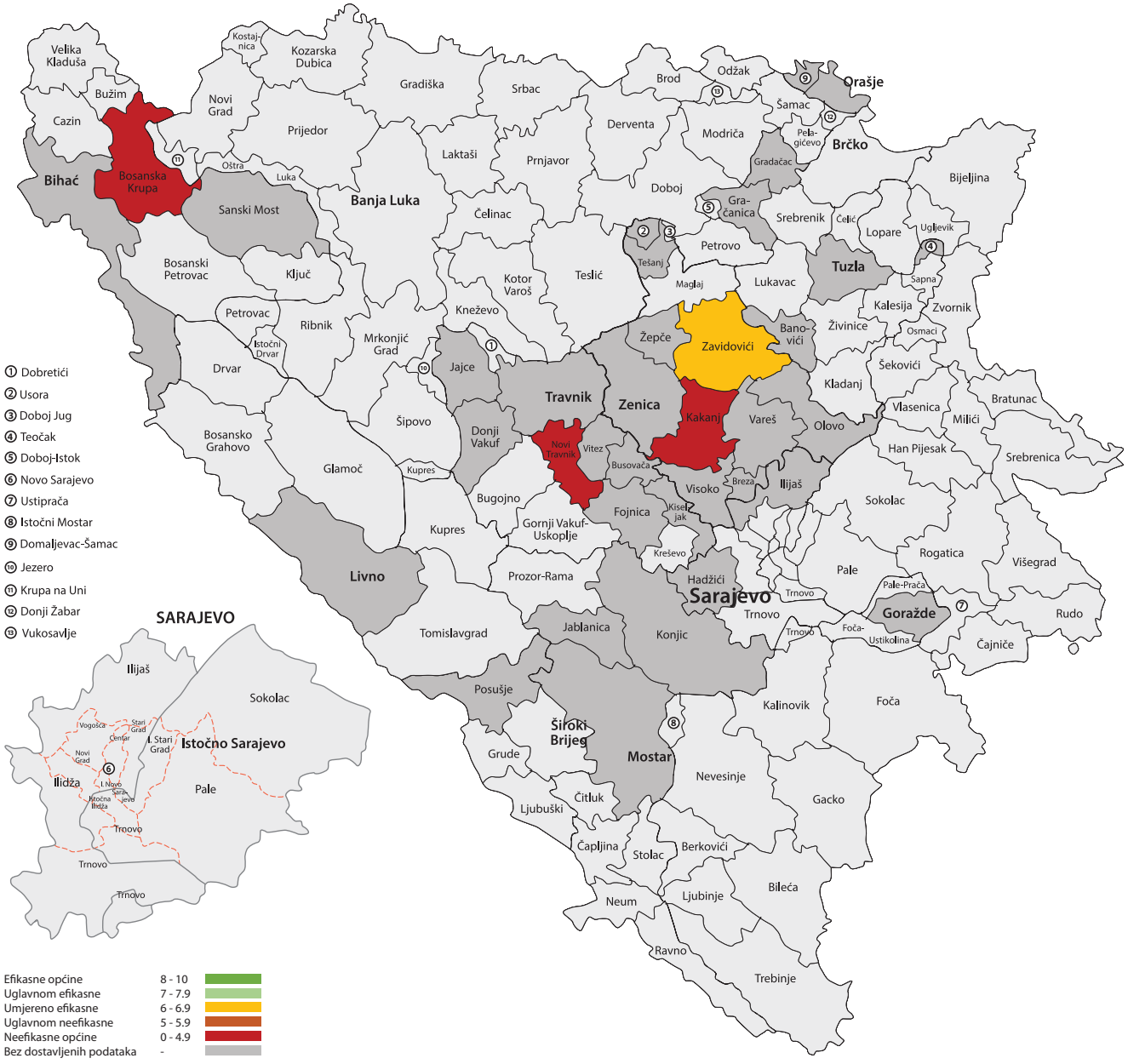

POJEDINE OPĆINE

Uslovi za stanovništvo

Općina Zavidovići je najbolje rangirana u čak tri oblasti unutar rubrike uslova za stanovništvo i to „Komunalne usluge“, „Transport“ i „Edukacija“. Ova općina je cjelokupni parking sistem prepustila privatnom sektoru, tako da ne moraju trošiti resurse na održavanje sistema, a dodatno imaju osiguran prihod iz ove aktivnosti. Ovakav pristup omogućava općini da sa manje resursa pokrije više usluga stanovnicima, što se reflektuje i na manjoj poreznoj opterećenosti stanovnika ove općine.

Općina Kakanj svoju relativnu prednost ima unutar pružanja usluge daljinskog grijanja koja je bazirana na činjenici da navedenu uslugu nudi po povoljnijoj cijenu u odnosu na općinu Zavidovići. Ostali elementi, uključujući i prednosti i nedostatke su podjednaki između ove dvije općine. Općine Bosanska Krupa i Novi Travnik nemaju ovu vrstu javne usluge i time nisu uključene u poređenje.

Općina Novi Travnik ima najveći procent stanovnika koji su primatelji bilo kojeg oblika socijalne pomoći. Međutim, ova općina ujedno predstavlja i općinu koja ima najmanju stopu nezaposlenosti kombinovano sa najvećim procentom radno sposobne populacije. Sa takvom kombinacijom se neutralizira i teret socijalne pomoći koja se raspoređuje na veći broj radno aktivnih ljudi.

Općina Bosanska Krupa je organizaciju održavanja zajedničkih prostorija u potpunosti prepustila privatnom sektoru i time stanovnicima omogućila izbor izvođača, a kvalitet i cijenu usluge prepustila tržišnoj utrci.
U odnosu na ostale općine, općina Novi Travnik ima najslabiju ocjenu iz segmenta imovinsko-pravnih poslova. I ostale općine imaju sličnu strukturu djelovanja, ali se općina Novi Travnik razlikuje od ostalih što ima kombinaciju svih loših praksi, tj. cjelokupnu aktivnost ove oblasti vrši javni sektor, koji nije izložen eksternoj evaluaciji rada.

Za razliku od Novog Travnika, općina Zavidovići je u posljednjih pet godina izvršila eksternu evaluaciju rada, a općina Bosanska Krupa je jedan dio posla čak prepustila eksternim izvođačima.

Kao i u drugim općinama, i u općini Bosanska Krupa uslugu prikupljanja i odvoza otpada organizuje javno preduzeće. Međutim, za razliku od drugih općina, javno preduzeće općine Bosanska Krupa posluje sa gubitkom i ima relativno skuplju cijenu za pružanje svojih usluga.

Uslovi za investitore

Općina Zavidovići je izdala najviše građevinskih dozvola na hiljadu stanovnika (3,51 u odnosu na drugoplasiranu općinu Novi Travnik sa 2,99 dozvola). Pored toga, ova općina je imala najmanji prosjek potrebnih dana za odobravanje dozvola (5 dana). Također, sve informacije posrijedi dozvole se mogu naći online na web stranici općine.

Općina Kakanj je jedina općina koja je u ovom krugu prikupljanja informacija dostavila podatke koje se tiču segmenta “Rješavanje sporova” čime je već postavila standard za ostale općine. Samim praktikovanjem prikupljanja podataka o prosječnom broju dana za rješavanja sporova i broju neriješenih slučajeva se podstiče unapređivanje u ovoj oblasti javne usluge.

Općina Novi Travnik je primjer za dobru praksu iz segmenta pijačne djelatnosti. Iako ovu oblast pokriva javno preduzeće, ipak je općina uspjela da organizuje aktivnost na samoodrživ način uz maksimiziranje koristi za građane, a što je postignuto činjenicom da općina ne sufinansira djelovanje javnog preduzeća, koje ima pozitivno poslovanje, uz činjenicu da nudi najpovoljniju cijenu usluge, te je u posljednjih pet godina izvršena i eksterna evaluacija rada javnog preduzeća.

Mjesto za unapređivanja djelovanja općine Zavidovići se može naći u oblasti pijačne djelatnosti. Naime, u ovoj općini, ovu djelatnost sprovodi javno preduzeće, a koju bi na jednostavan način moglo preuzeti privatno. Također, iako je preduzeće javno, cijena za korištenje prostora na pijaci je skuplja u odnosu na cijene koje su ponuđene u drugim općinama.

Općina Kakanj ipak odudara od principa skupljanja ''fiskalnih zaliha'' kada je riječ o budžetskom opterećenju svojih stanovnika. Stoga, ova općina evidentira najveće poresko opterećenje po glavi stanovnika, ima najveći nivo zaduženja u odnosu na prihode općine, te relativno nisku proporciju javnih nabavki ostvarenih posredstvom otvorenog tendera.

Većina općina daje loš primjer pristupa nadgledavanja procesa rješavanja sporova. Tri od četiri općine, uključujući i Novi Travnik, nema podatke o radu općinskih sudova, sa izuzetkom Kaknja, koji jedini ima podatke o radu, te time i dobija punu ocjenu za ovaj segment djelovanja.

Organizacija registracije obrta i preduzeća u Općini Bosanska Krupa nije unaprijeđena u oblik one stop shopa. Također, indikatori o broju novoosnovanih obrta i preduzeća na hiljadu stanovnika je relativno nizak.

Načela dobrog upravljanja

Općina Zavidovići troši najmanje novca na lična primanja uposlenika općine po glavi stanovnika (61,57 KM u odnosu na općinu sa najvećih iznosom od 111,32 KM), te ima najmanje materijalne troškove po glavi stanovnika (10,34 KM u odnosu na općinom sa najvećim iznosom od 52,19 KM). Također, općina Zavidovići izdvaja najmanje na transfere i subvencije po glavi stanovnika, što ukazuje na najmanji nivo intervencije u ekonomska aktivnosti, a time i najmanje mogućnosti za uspostavljanje korupcije i mita.

Općina Bosanska Krupa je jedina općina koja je dostavila informacije o ukupnom građevinskom prostoru koje je u općinskom vlasništvu. Općina je bila izložena kontrolnoj evaluaciji, nije proglašena krivim za kršenje zakona ili neke administrativne regulacije, i ima relativno nizak procent neodgovorenih zahtjeva poslanih od strane građana.

Nažalost, općina Kakanj pored segmenta “Budžet” pokazuje i znakove relativno veće vlade kroz indikatore iz segmenta “ Administracija i upravljanje ljudskim resursima ” i, stoga, ova općina ima relativno visok trošak ličnih primanja uposlenika općine i materijalnih troškova po glavi stanovnika. Također, iznos transfera i subvencija po glavi stanovnika je najveći u odnosu na ostale općine, i predstavlja loš primjer velikog udjela državnog organa u raspoređivanju sredstava stanovnika, prebacujući time kontrolu nad sredstvima iz ruku građana u ruke državnog administrativnog mehanizma.

Općina Novi Travnik nema informacije o građevinskom prostoru općine ni njenom ekonomičnom upotrebom. Proces privatizacije nije pregledan i općina ima nadprosječan broj automobila po uposleniku, a njen rad u posljednjih pet godina nije bio izložen kontrolnoj evaluaciji. Također, općina ima relativno najveći procent neodgovorenih zahtjeva stanovnika.

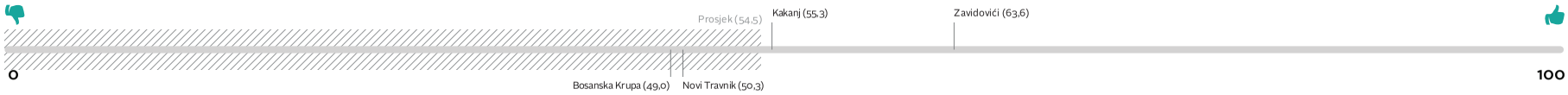

Ocjene općina koje su bile uključene u prvi krug evaluiranja rada općina (2020. godina)

Općine su rangirane prema skupinama pokazatelja (najbolja općina po uslovima za stanovništvo, investitore, i načelima dobrog upravljanja), te prema pojedinim segmentima (komunalne usluge, obrazovanje, zdravstvo, itd.) te dodijeljenjim ocjenama (na skali od 0 do 100 – gdje je 100 najbolja moguća ocjena).

Uslovi za stanovništvo

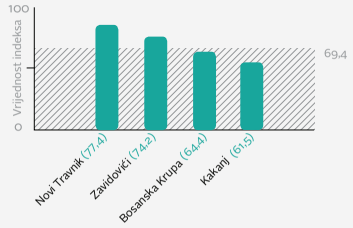

Komunalne usluge

Za ocjenjivanje se uzimaju u obzir:
- Cijena komunalne usluge
- Finansijski rezultat komunalnog preduzeća
- Postojanje mehanizama kontrole rada
- Otvorenost za privatna komunalna preduzeća

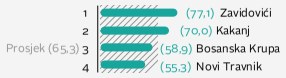

Transport

Za ocjenjivanje se uzimaju u obzir:
- Finansijski rezultat općinskog prevoznika
- Postojanje mehanizama kontrole rada općinskog prevoznika
- Otvorenost za privatna prevozna preduzeća

Edukacija

Za ocjenjivanje se uzimaju u obzir:
- Cijena usluge općinske predškolske ustanove
- % uključenosti djece u sistem predškolskog odgoja i obrazovanja
- Otvorenost za privatne predškolske ustanove

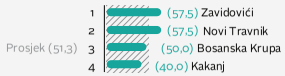

Zdravstvo

Za ocjenjivanje se uzimaju u obzir:
- Postojanje mehanizama kontrole rada zdravstvenih ustanova
- Otvorenost za privatne zdravstvene ustanove

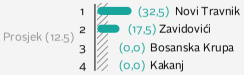

Socijalna pomoć

Za ocjenjivanje se uzimaju u obzir:
- % građana koji primaju socijalnu pomoć
- % lokalne nezaposlenosti
- % radno sposobnog stanovništva

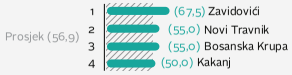

Uslovi za investitore

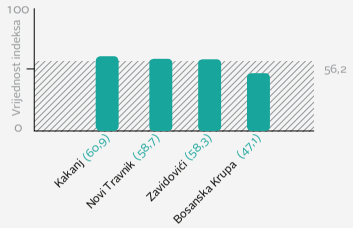

Ulaganje i razvoj

Za ocjenjivanje se uzimaju u obzir:
- Digitalizacija procesa registracije preduzeća i obrta
- Broj novoosnovanih preduzeća i obrta na 1.000 stanovnika
- Količina i brzina izdavanja građevinskih dozvola
- Količina i brzina rješavanja sudskih sporova
- Količina i priroda investicija

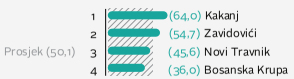

Budžet

Za ocjenjivanje se uzimaju u obzir:
- Porezno opterećenje stanovništva
- Zaduženost općine
- Otvorenost javnih nabavki
- Transparentnost javne potrošnje

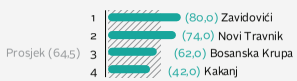

Načela dobrog upravljanja

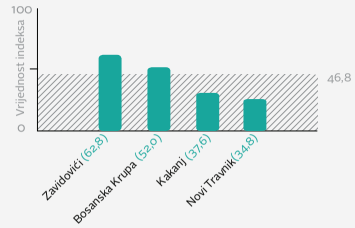

Upravljanje imovinom

Za ocjenjivanje se uzimaju u obzir:
- Iskorištenost općinskog građevinskog prostora
- Nivo realizacije privatizacije općinske imovine
- Postojanje mehanizama kontrole rada općine
- Efikasnost upotrebe sredstava općine

Administracija i upravljanje ljudskim resursima

Za ocjenjivanje se uzimaju u obzir:
- Trošak ljudskih resursa općine po glavi stanovnika
- Materijalni troškovi općine po glavi stanovnika
- Vrijednost transfera i subvencija općine po glavi stanovnika

Prosječna vrijednost Ocjena općine (XX) Numerička vrijednost indikatora

Za više detalja o načinu formiranja ocjene, pogledajte metodologiju indeksa.

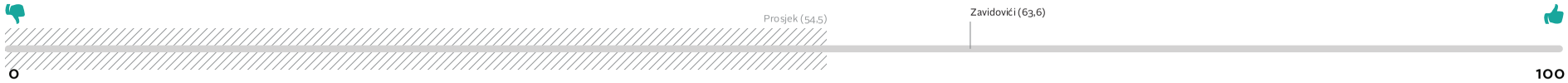

Općina Zavidovići – 1. mjesto

Općina Zavidovići zauzima 1. mjesto u prvom krugu formiranja rang liste Indeksa rada općina, ostvarujući ukupnu ocjenu od 61,8 od mogućih 100 poena.
Segment "Transport" ima najbolju ocjenu, sa ostvarenih 100,0 od mogućih 100 poena, a što je rezultat prepuštanja ovog segmenta javne usluge privatnom sektoru. Međutim, I druge općine koje su uključene u prvom krugu formiranja Indeksa rada općina imaju isti rezultat u ovom segmentu djelovanja, tj. sve četiri općine su ovaj segment prepustile privatnom sektoru. Sljedeći najbolje ocijenjeni segment je "Administracija i upravljanje ljudskim resursima", sa ostvarenih 92,0 od 100 poena, a što je rezultat maksimiziranja rada općine uz minimiziranje poreznog opterećenja po glavi stanovnika općine, minimiziranje materijalnih troškova kao i iznosa koji se izdvaja na transfere i subvencije. Poređenja radi, Općina Zavidovići evidentira 61,57 KM izdvajanja za lična primanja uposlenika po glavi stanovnika općine, dok najlošije rangirana općina izdvaja čak 111,32 KM (+81%). Ista situacija je i sa materijalnim troškovima, gdje Općina Zavidovići izdvaja 10,34 KM za materijalne troškove po glavi stanovika općine, dok najlošije rangirana općina izdvaja čak 52,19 KM (+405%). Stavka „Budžet" je također visoko ocijenjena, što je rezultat relativno niskog poreznog opterećenja, relativno niske zaduženosti te relativno visoke transparentnosti u radu i trošenju općine. Segment „Zdravstvo" ima relativno nisku ocjenu, što je rezultat nepostojanja procesa eksterne evaluacije rada javnih zdravstvenih institucija. Međutim, ovo je problem i u ostalim općinama koje su uobzirene u analizi, tako da Općina Zavidovići ne odudara od prosjeka. Čak se može reći da, iako ima slabu ocjenu, ova općina ustvari ima nadprosječan procent privatnih distributera zdravstvene zaštite, čime doprinosi reformi u zdravstvu a koja je jako potrebna za poboljšanje životnih uslova u BiH. Također slaba ocjena je dodijeljena u segmentu „Upravljanje imovinom", a razlog je nepreglednost u evidenciji općinske imovine i njene ekonomične upotrebe, te spor proces privatizacije općinske imovine. Međutim, i u ovom segmentu postoji pozitivan elemenat, a to je da Općina Zavidovići ima najniži broj službenih auta u odnosu na broj stanovika općine, što je opet u skladu sa ekonomičnim radom u kojem ova općina prednjači u odnosu na druge.

Uslovi za stanovništvo

Primjer dobre prakse - Parking

Općina Zavidovići su cjelokupni parking sistem prepustili privatnom sektoru, tako da ne moraju trošiti resurse na održavanje sistema, a dodatno imaju osiguran prihod iz ove aktivnosti. Ovakav pristup omogućava općini da sa manje resursa pokrije više usluga stanovnicima, što se reflektuje i na manjoj poreznoj opterećenosti stanovnika ove općine.

Primjer loše prakse:
Nema loših primjera.

Uslovi za investitore

Primjer dobre prakse - Građevinske dozvole

Općina Zavidovići je izdala najviše građevinskih dozvola na hiljadu stanovnika (3,51 u odnosu na drugoplasiranu općinu Novi Travnik sa 2,99 dozvola). Također, ova općina je imala najmanji prosjek potrebnih dana za odobravanje dozvola (5 dana). Također, sve informacije vezane za dozvole se mogu naći online na web stranici općine.

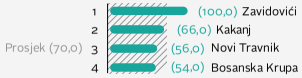

Primjer loše prakse - Pijačna djelatnost

Mjesto za unapredivanja djelovanja Općine Zavidovići se može naći u oblasti pijačne djelatnosti. Naime, U ovoj općini, ovu djelatnost sprovodi javno preduzeće, a koju bi na jednostavan način moglo preuzeti privatno. Također, iako je preduzeće javno, cijena za korištenje prostora na pijaci je skuplje u odnosu na cijene koje su ponudene u drugim općinama.

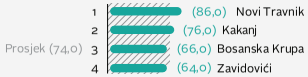

Načela dobrog upravljanja

Primjer dobre prakse - Administracija i upravljanje ljudskim resursima

Ova općina troši najmanje novca na lična primanja uposlenika općine po glavi stanovnika (61,57 KM u odnosu na općinu sa najvećih iznosom od 111,32 KM), te ima najmanje materijalne troškove, također po glavi stanovnika (10,34 KM u odnosu na općinom sa najvećim iznosom od 52,19 KM). Također, Općina Zavidovići izdvaja najmanje na transfere i subvencije po glavi stanovnika, što ukazuje na najmanji nivo intervencije u ekonomska aktivnosti, a time i najmanje mogućnosti za uspostvaljanje korupcije i mita.

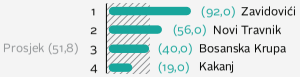

Primjer loše prakse:
Nema loših primjera.

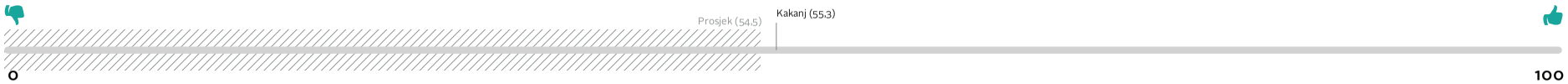

Općina Kakanj – 2. mjesto

Općina Kakanj zauzima 2. mjesto u prvom krugu formiranja rang liste Indeksa rada općina, ostvarujući ukupnu ocjenu od 55,3 od mogućih 100 poena.
Segment "Transport" ima najbolju ocjenu, sa ostvarenih 100,0 od mogućih 100 poena, a što je rezultat prepuštanja ovog segmenta javne usluge privatnom sektoru. Međutim, I druge općine koje su uključene u prvom krugu formiranja Indeksa rada općina imaju isti rezultat u ovom segmentu djelovanja, tj. sve četiri općine su ovaj segment prepustile privatnom sektoru. Sljedeći najbolje ocijenjeni segment je "Ulaganje i razvoj", sa ostvarenih 64,0 od 100 poena, a što je rezultat dobro organizovane pijačne djelatnosti i djelatnosti razvojne agencije. Također, Općina Kakanj je jedina od ove četiri koja je bila u stanju da nam pruži informaciju o prosječnom broju dana za rješavanje sudskih sporova na nivou općine, kao i broj neriješenih slučajeva. Međutim, ukupna vrijednost segmenta "Ulaganje i razvoj" ne odudara puno od ostalih općina, iz razloga što su ostali indikatori slabiji u odnosu na druge općine, a koje uključuju informacije o start-upima, građevinskim dozvolama i investicijama. Segment „Edukacija" ima relativno nisku ocjenu, što je rezultat relativno niskog nivoa uključenosti djece u sistemu predškolskog odgoja i obrazovanja, kao i relativno malog učešća privatnih ustanova u ukupnom broju djece koja su uključena u sistem. Segment „Zdravstvo", također ima relativno nisku ocjenu, što je rezultat nepostojanja procesa eksterne evaluacije rada javnih zdravstvenih institucija, i relativno malim udjelom privatnih distributera zdravstvene zaštite. Međutim, ovo je problem i u ostalim općinama koje su uobzirene u analizi, tako da Općina Kakanj ne odudara od prosjeka. Također slaba ocjena je dodijeljena u segmentu „Administracija i upravljanje ljudskim resursima", a razlog su relativno visoki lični troškovi općinskih radnika, kao i materijalni troškovi za rad općine po glavi stanovnika. Kakanj ima i najveću vrijednost transfera i subvencija po glavi stanovnika, oduzimajući time građanima direktnu kontrolu nad trošenjem njihovih sredstava.

Uslovi za stanovništvo

Primjer dobre prakse - Grijanje

Općina Kakanj svoju relativnu prednost u nuđenju usluge daljinskog grijanja bazira na činjenici da istu nudi po povoljnijoj cijeni u odnosu na Općinu Zavidovići. Ostali elementi, uključujući i prednosti i nedostatke su podjednaki između ove dvije općine. Bosanska Krupa i Novi Travnik nema ovu vrstu javne usluge i time nisu uključene u poređenje.

Primjer loše prakse:
Nema loših primjera.

Uslovi za investitore

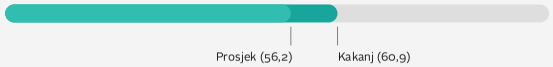

Primjer loše prakse - Rješavanje sporova

Općina Kakanj je jedina općina koja je u ovom krugu prikupljanja informacija dostavila podatke vezane za segment "Rješavanje sporova" čime je već postavila standard za ostale općine. Samim praktikovanjem prikupljanja podataka o prosječnom broju dana za rješavanja sporova i broju neriješenih slučajeva se podstiče unapređivanje u ovoj oblasti javne usluge.

Primjer loše prakse - Budžet

Općina Kakanj ipak odudara od principa tržišne ekonomije kada je u pitanju budžetsko opterećenje stanovnika. Pa tako, ova općina evidentira najveće poresko opterećenje po glavi stanovnika, ima najveći nivo zaduženja u odnosu na prihode općine, te relativno nisku proporciju javnih nabavki ostvarenih posredstvom otvorenog tendera.

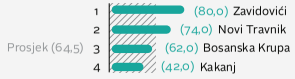

Načela dobrog upravljanja

Primjer dobre prakse:
Nema dobrih primjera.

Primjer loše prakse - Administracija i upravljanje ljudskim resursima

Nažalost, općina Kakanj pored segmenta "Budžet" pokazuje i znakove relativno veće vlade kroz indikatore iz segmenta " Administracija i upravljanje ljudskim resursima ", pa tako ova općina ima relativno visok trošak ličnih primanja uposlenika općine i materijalnih troškova po glavi stanovnika. Također, iznos transfera i subvencija po glavi stanovnika je najveći u odnosu na ostale općine, i predstavlja loš primjer velikog udjela državnog organa u raspoređivanju sredstava stanovnika, prebacujući time kontrolu nad sredstvima iz ruku građana u ruke državnog administrativnog mehanizma.

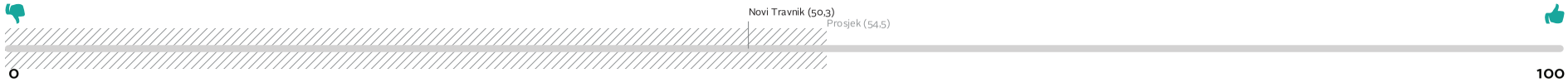

Općina Novi Travnik – 3. mjesto

Općina Novi Travnik zauzima 2. mjesto u prvom krugu formiranja rang liste Indeksa rada općina, ostvarujući ukupnu ocjenu od 50,3 od mogućih 100 poena.
Segment "Transport" ima najbolju ocjenu, sa ostvarenih 100,0 od mogućih 100 poena, a što je rezultat prepuštanja ovog segmenta javne usluge privatnom sektoru. Međutim, I druge općine koje su uključene u prvom krugu formiranja Indeksa rada općina imaju isti rezultat u ovom segmentu djelovanja, tj. sve četiri općine su ovaj segment prepustile privatnom sektoru. Sljedeći najbolje ocijenjeni segment je "Budžet", sa ostvarenih 74,0 od 100 poena, a što je rezultat minimiziranja poreznog opterećenja po glavi stanovnika općine, minimiziranja zaduženosti općine, te maksimiziranje sprovođenja javnih nabavki putem otvorenih tendera. Poređenja radi, prihod općinskog budžeta po glavi stanovnika Općine Novi Travnik iznosi 256,58 KM, što je recimo puno manje u odnosu na Općinu Kakanj, čiji prihod iznosi 601,98 KM po glavi stanovika. Također, sa 65% javnih nabavki posredstvom otvorenih tendera predstavlja najbolji rezultat, i skoro tri puta veću proporciju u odnosu na najslabije rangiranu općinu, Bosansku Krupu, koja ima samo 24% nabavki putem otvorenih tendera. Segment „Komunalne usluge" ima relativno nisku ocjenu, što je rezultat slabije performanse pojedinih uslužnika, kao npr. vodovoda i kanalizacije, uslugu koju u ovoj općini nudi javno preduzeće, koje nije imalo eksterne evaluacije rada u posljednih 5 godina, a koje relativno skuplje nudi svoju uslugu stanovništvu ove općine. Također slaba ocjena je dodijeljena u segmentu „Upravljanje imovinom", a razlog je nepreglednost u evidenciji općinske imovine i njene ekonomične upotrebe, te veliki broj neodgovorenih zahtjeva građana (čak 34% od ukupno postavljenih zahtjeva).

Uslovi za stanovništvo

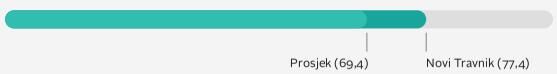

Primjer dobre prakse - Socijalna pomoć

Iako Općina Novi Travnik ima najveći procent stanovnika koji su primatelji bilo kojeg oblika socijalne pomoći, ipak predstavljaju i općinu koja ima najmanju stopu nezaposlenosti, kombinovano sa najvećih procentom radno sposobne populacije. Sa takvom kombinacijom se neutrališe i teret socijalne pomoći koja se raspoređuje na veći broj radno aktivnih ljudi.

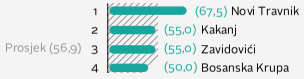

Primjer loše prakse - Imovinsko-pravni poslovi

U odnosu na ostale općine, Općina Novi Travnik ima najslabiju ocjenu iz segmenta imovinsko-pravnih poslova. I ostale općine imaju sličnu strukturu djelovanja, ali se općina Novi Travnik razlikuje od ostalih što ima kombinaciju svih loših praksi, tj. cjelokupna aktivnost ove oblasti vrši javni sektor, koji nije izložen eksternoj evaluaciji rada. Za razliku od Novog Travnika, Općina Zavidovići je u posljednih 5 godina izvršila eksternu evaluaciju rada, a Općina Bosanska Krupa je jedan dio posla čak prepustio eksternim izvođačima.

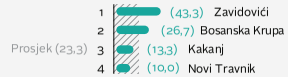

Uslovi za investitore

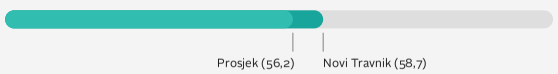

Primjer dobre prakse - Pijačna djelatnost

Općina Novi Travnik je primjer za dobru praksu iz segmenta pijačne djelatnosti. Iako ovu oblast pokriva javno preduzeće, ipak je općina uspjela da organizuje aktivnost na samoodrživ način uz maksimiziranje koristi za građane, a što je postignuto činjenicom da općina ne sufinansira djelovanje javnog preduzeća, a koje ima pozitivno poslovanje, uz činjenicu da nudi najpovoljniju cijenu usluge, te je u posljednih 5 godina izvršena i eksterna evaluacija rada javnog preduzeća.

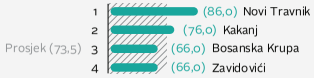

Primjer loše prakse - Rješavanje sporova

Kao što se može vidjeti iz priloženog, većina općina ustvari pružaju loš primjer pristupa nadgledavanja procesa rješavanja sporova. Tri od četiri općine, uključujući i Novi Travnik, nema podatke o radu općinskih sudova, sa izuzetkom Kaknja, koji jedini ima podatke o radu, te time i dobija punu ocjenu za ovaj segment djelovanja.

Načela dobrog upravljanja

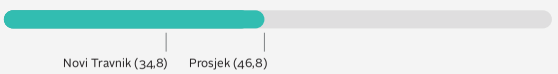

Primjer dobre prakse:
Nema dobrih primjera.

Primjer loše prakse - Upravljanje imovinom

Općina Novi Travnik nema informacije o građevinskom prostoru općine ni njenom ekonomičnom upotrebom. Proces privatizacije nije pregledan. Također općina ima nadprosječan broj automobila po uposleniku, a rad općine u zadnjih 5 godina nije bio izložen kontrolnoj evaluaciji. Također, općina ima relativno najveći procent neodgovorenih zahtjeva stanovnika.

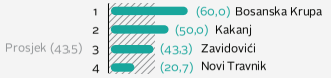

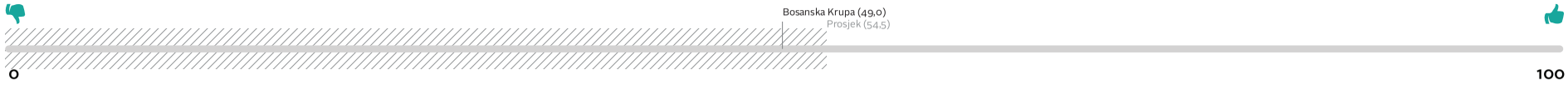

Općina Bosanska Krupa – 4. mjesto

Općina Bosanska Krupa zauzima 4. mjesto u prvom krugu formiranja rang liste Indeksa rada općina, ostvarujući ukupnu ocjenu od 49,0 od mogućih 100 poena.
Segment "Transport" ima najbolju ocjenu, sa ostvarenih 100,0 od mogućih 100 poena, a što je rezultat prepuštanja ovog segmenta javne usluge privatnom sektoru. Međutim, I druge općine koje su uključene u prvom krugu formiranja Indeksa rada općina imaju isti rezultat u ovom segmentu djelovanja, tj. sve četiri općine su ovaj segment prepustile privatnom sektoru. Sljedeći najbolje ocijenjeni segment je "Budžet", sa ostvarenih 72,0 od 100 poena, a što je rezultat minimiziranja poreznog opterećenja po glavi stanovnika općine, minimiziranja zaduženosti općine, te maksimiziranje sprovođenja javnih nabavki putem otvorenih tendera. Poređenja radi, prihod općinskog budžeta po glavi stanovnika Općine Novi Travnik iznosi 317,89 KM, što je recimo puno manje u odnosu na Općinu Kakanj, čiji prihod iznosi 601,98 KM po glavi stanovika. „Zdravstvo", također ima relativno nisku ocjenu, što je rezultat nepostojanja procesa eksterne evaluacije rada jvanih zdravstvenih institucija, i relativno malim udjelom privatnih distributera zdravstvene zaštite. Međutim, ovo je problem i u ostalim općinama koje su uobzirene u analizi, tako da Općina Bosanska Krupa ne odudara od prosjeka. Takoder slaba ocjena je dodijeljena u segmentu „Ulaganje i razvoj", a razlog su nizak broj investicija i poslovnih subjekata po glavi stanovnika.

Uslovi za stanovništvo

Primjer dobre prakse - Održavanje zajedničkih prostorija

Općina Bosanska Krupa je organizaciju održavanja zajedničkih prostorija u potpunosti prepustila privatnom sektoru i time stanovnicima omogućila izbor izvođača i kvalitet i cijenu usluge prepustila tržišnoj utrci.

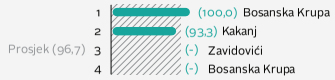

Primjer loše prakse - Usluga prikupljanja i odvoza otpada

Kao i u drugim općinama, i u Općini Bosanska Krupa uslugu prikupljanja i odvoza otpada organizuje javno preduzeće. Međutim, za razliku od drugih općina, javno preduzeće Općine Bosanska Krupa posluje sa gubikom, i ima relativno skupiju cijenu za pružanje svojih usluga.

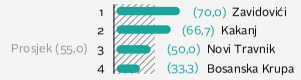

Uslovi za investitore

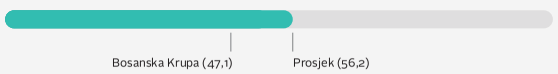

Primjer dobre prakse:
Nema dobrih primjera.

Primjer loše prakse - StartUp

Organizacija registracije obrta i preduzeća u Općini Bosanska Krupa nije unapređena u oblik one stop shopa. Takoder, indikatori o broju novoosnovanih obrta i preduzeća na hiljadu stanovnika je relativno nizak.

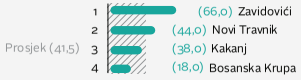

Načela dobrog upravljanja

Primjer dobre prakse - Upravljanje imovinom

Općina Bosanska Krupa je jedina općina koja je dostavila informacijom o ukupnom gradevinskom prostoru koje je u općinskom vlasništvu. Općina je bila izložena kontrol-noj evaluaciji, nije proglašena krivim za kršenje zakona ili neke administrativne regulacije, i ima relativno nizak procent neodgovorenih zahtjeva poslanih od strane građana.

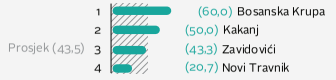

Primjer loše prakse:
Nema loših primjera.

METODOLOGIJA

Indeks rada općina nam omogućuje rangiranje koje je temeljeno na tri skupine indikatora. Prva skupina indikatora ukazuju na to koliko je općina dobra ili poželjna za stanovnike. Druga skupina govori o tome koliko je općina atraktivna za ulagače, dok treća upućuje na to koliko dobro općina ispunjava načela dobrog upravljanja. Indeks rada općine je inspiriran indeksom performansi općina (MPI) Litvanskog instituta za slobodno tržište. Adaptacija indeksa je izvršena prema stanju općina Bosne i Hercegovine radi postizanja višeg stepena pouzdanosti indeksa.

Cilj sastavljanja općinskog indeksa bio je obuhvatiti glavne aktivnosti koje stvaraju ekonomsku slobodu i formiraju zajedničko razumijevanje pojma slobode u kontekstu ekonomije. Prvo se mjeri način na koji općina djeluje u odnosu na stanovnike. Procjenjuje da li se stvara povoljno konkurentno okruženje za privatne komunalije (što zauzvrat osigurava niže cijene za potrošače).

Područja transporta, obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi također se uzimaju u obzir gdje se procjenjuju uvjeti koje je stvorila općina za privatni sektor i konkurenciju. Drugo, indeks procjenjuje doprinos općine stvaranju povoljnog okruženja za investitore i poslovni razvoj. Općine bi trebale nastojati osigurati najbolje moguće porezno okruženje, ukloniti prepreke za ulazak na tržište novih poduzeća i pružiti sve relevantne informacije. Također, indeks tretira i uključuje sposobnost općine da pravilno organizuje svoje aktivnosti - administraciju. Indeks ohrabruje općine da izvršavaju svoje funkcije što efikasnije, koristeći što je moguće manje resursa. U ovoj oblasti ocjene performansi posebna se pažnja posvećuje efikasnom upravljanju imovinom i transparentnosti poslovanja. Sve tri skupine indikatora spadaju u devet širokih područja, kategorija, čija se procjenjivanje u indeksu radi koristeći ukupno 98 indikatora. Svaka kategorija je ponderirana i pridonosi ukupnom poretku općine sa brojem pokazatelja (indikatora) i ponderom dodijeljenim svakom odjeljku koji podliježe stručnoj prosudbi i analizi.

Tumačenje odjeljaka označenih sa ↓↑ znači da se kvantitativni pokazatelj niže vrijednosti tumači kao performanse na višem standardu. Oznaka ↑↑ ukazuje da što je vrijednost kvantitativnog pokazatelja veća, to je općina bolje nastupila na tom području. Dihotomna pitanja sa oznakama Da/Ne ukazuju na to da postoje dva moguća odgovora i to "Da" ili "Ne", a strelice pokraj njih (↑↓) upućuju na to kako se tumači odgovor. Pitanja označena kao "Izbor" ukazuju na to da je ponuđeno više odgovora. Indikatori indeksa i ponderi korišteni u indeksu dati su u tabeli 1, dok su u nastavku rada detaljnije objašnjeni. U dijelovima gdje se pitanje izražava nizom mogućih izbora vrijednost tih kvalitativnih odgovora se dodjeljuje na osnovu broja mogućih odgovora na pitanje.

Indikatori se mjere na skali od 0 do 100, gdje je 0 definirana kao najlošija ocjena i 100 kao najbolja ocjena. Indikatori unutar istog polja vrednuju se istim ponderom. Na primjer, polje obrazovanja se sastoji od osam pokazatelja, tako da svaki indikator vrijedi 12.5%. Zatim se indikatori za svako polje kombiniraju čime svaka općina dobiva skaliranu ocjenu za svako polje, s najnižom ocjenom 0 i najvišom ocjenom 100. Konačni rezultati indeksa izračunava se množenjem skaliranih bodova za svako polje s ponderiranjem tog polja, a zatim dodavanje svih konačnih ponderiranih rezultata kako bi se dobio pojedinačni rezultat za svaku općinu. Kvantitativni indikatori indeksa dobivaju se pomoću sljedećih formula:

Kada niža vrijednost indikatora predstavlja bolje performanse na tom području (↓↑):

$$vrijednost\ indikatora = \frac{MAX - postignuta\ vrijednost}{MAX - MIN} \times 100$$

Kada veća vrijednost indikatora predstavlja bolje performanse na tom području (↑↑):

$$vrijednost\ indikatora = \frac{postignuta\ vrijednost - MIN}{MAX - MIN} \times 100$$

**MIN: Minimalna moguća vrijednost ili minimalna vrijednost svih primljenih odgovora.*

**MAX: Maksimalna moguća vrijednost ili maksimalna vrijednost svih primljenih odgovora.*

Tretiranje nedostupnih podataka

S obzirom na specifičnost općina i općinskih nadležnosti u Bosni i Hercegovini postoji mogućnost da pojedini indikatori nisu u domenu same općine i njene nadležnosti. Na primjer indikator se zasniva na određenom sistemu koji se ne nalazi u sklopu općine. Stoga, u situaciji kada se pojedini indikator ne može odrediti i procijeniti u općini, utjecaj takvih pojedinačnih indikatora može biti elimiiran na način da se općini dodijeli srednja vrijednost bodova koju su ostvarile sve ostale općine sa sličnim karakteristikama u datoj kategoriji. Time se osigurava istovjetnost sveukupnog rangiranja i sprječava se da ono ne bude pod utjecajem indikatora koji se ne može procijeniti za pojedinu općinu.

Također, u slučaju da rezultati pojedinih indikatora značajno odstupaju od prosjeka i na taj način iskrivljuju procjenu učinka ostalih općina, problematična vrijednost se može u zavisnosti od indikatora aproksimirati ka najvišoj ili najnižoj vrijednosti čime se eliminira njegov negativan efekat.

U slučaju da općina nije dostavila ili ne postoji podatak za procjenu i ocjenu određene varijable, općini se dodjeljuje najniža moguća vrijednost indikatora za tu varijablu. Ovakav postupak se smatra prikladnim s obzirom da se zadržavanje podataka tumači kao nedostatak općinske transparentnosti.

Ako za neku vrijednost postoje podaci samo od jedne općine, onda ta općina dobija maksimalan broj poena, tj. maksimalnu pozitivnu vrijednost (100 poena).

Ukoliko uslugu nudi drugi nivo vlade, tretira se kao da usluge ne nudi općina, a ukoliko postoje i privatne opcije, onda se tretira kao da je sve privatno.

Ako se desi da nema određene javne usluge unutar općine, onda se faktor izbacuje iz indeksa.
Cijene se tretiraju na način da ako ima više cijena režija za jednu populaciju, uzima se najviša vrijednost, dok u slučaju cijena po kategorijama, uzima se najviša cijena po srednjoj vrijednosti kategorije. Ukoliko su cijene izražene po jedinci usluge, smatra se da korisnici plaćaju po direktnoj potrošnji, a ako postoje paušalne vrijednosti, onda se radi o djelimično direktnim plaćanjem.

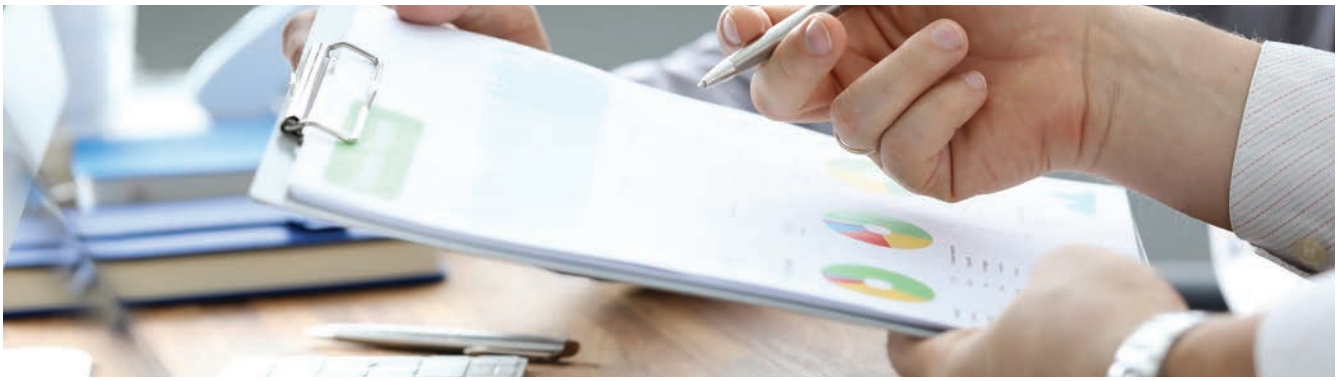

Kategorije indeksa

Kao što je već rečeno, indikator se sastoji od tri skupine. Prva skupina indikatora ukazuju na poželjnost općine za njene stanovnike, tj. opisuje uslove za stanovništvo. Ukupni ponder značaja ove skupine je ujedno i najveći i iznosi 40% u ukupnom indeksu. Ovu skupinu čini pet kategorija i to: komunalne usluge, usluge obrazovanja, zdravstva, socijalne pomoći i transporta.

Druga skupina govori o tome koliko je općina atraktivna za ulagače, tj. odnosi se na ulove za investitore. Ukupni ponder ove skupine je 35% u ukupnom indeksu. Nju čine dvije kategorije i to: ulaganje, razvoj i budžet.

Tabela 1. Ponderi indikatora indeksa općina

Uslovi za stanovništvo	40%	Komunalne usluge	24%	Grijanje	3%
				Vodovod i kanalizacija	3%
				Otpad	3%
				Parking	3%
				Održavanje zajedničkih prostorija	3%
				Održavanje javnih površina	3%
				Sanitarno-komunalno uređenje	3%
				Imovinsko-pravni poslovi	3%
		Transport	4%		
		Edukacija	4%		
		Zdravstvo	4%		
		Socijalna pomoć	4%		
Uslovi za investitore	35%	Ulaganje i razvoj	30%	Investicije	5%
				StartUp	5%
				Razvojna agencija	5%
				Pijačna djelatnost	5%
				Građevinske dozvole	5%
				Sporovi	5%
		Budžet	5%		
Načela dobrog upravljanja	25%	Upravljanje imovinom	15%		
		Administracija i upravljanje ljudskim resursima	10%		

Izvor: Kreacija autora

Treća skupina upućuje na to koliko dobro općina ispunjava načela dobrog upravljanja. Ukupni ponder ove skupine je 25% u ukupnom indeksu. Ona je, također, sačinjena od dvije kategorije i to: upravljanje imovinom i administracija i upravljanje ljudskim resursima.

Komunalne usluge

Indikatori komunalnih usluga predstavljaju kategoriju indikatora koji su u nadležnosti općina a koji pospješuju atraktivnost općina za njene stanovnike, što znači da imaju direktan utjecaj na poželjnost općine i kvalitet života koji nudi data općina. Ova kategorija indikatora je ujedno i najbrojnija, jer u sklopu općina u Bosni i Hercegovini, veliki broj komunalnih usluga je unutar općinske nadležnosti što direktno utječe na nivo poželjnosti općine za stanovanje. Kategorija je sačinjena od osam setova indikatora, koji imaju sveukupno 35 indikatora, a što u ukupnosti Indeksa podrazumijeva ponder kategorije od 24%. Svaki set indikatora ima ponder od 3%.

Prva tri seta indikatora unutar ove kategorije vezani su za usluge daljinskog grijanja, vodovoda i kanalizacije, i prikupljanja i odvoza otpada. Svaki set čini 6 indikatora, od čega su tri određena interpretacijom izbora, dva dihotomnim izborom (da/ne) i jedan kvantitativnim vrijednosnim pokazateljem. Kvantitativni indikatori predstavljaju cijene grijanja općinskog preduzeća, usluge vodovoda i kanalizacije i prikupljanja i odvoza otpada. Niža vrijednost indikatora (cijena) predstavlja bolje performanse na tom području.

Cijena isporučene toplotne energije ovisi od načina mjerenja i tipa prostora. Način mjerenja može da bude sa i bez brojača dok prostor može biti stambeni ili poslovni. Samim time imamo četiri različita načina mjerenja. Cijena potrošnje kod prostora sa mjeračem je izražena u KM po potrošenom MWh, dok se cijena u prostoru bez mjerača obračunava u odnosu na površinu grijanog prostora tj. KM/m2. Data cijena će biti ponderirana na sljedeći način:

$$C_{grijanja} = \frac{C_{KM/m^2{}_{stambeni}} + C_{KM/m^2{}_{poslovni}} + \frac{C_{MWh_{stambeni}}}{\overline{m^2}} + \frac{C_{MWh_{poslovni}}}{\overline{m^2}}}{4}$$

Cijena usluge vodovoda i kanalizacije ovisi od tipa prostora, tj. da li je prostor stambenog ili poslovnog tipa, i obračunava se po potrošnji tj. KM/m3. Cijena ove usluge će biti ponderirana na sljedeći način:

$$C_{vik} = \frac{C_{KM/m^3\,stambeni} + C_{KM/m^3\,poslovni}}{2}$$

Cijena usluge prikupljanja i odvoza otpada ovisi od tipa subjekata koji koriste uslugu, tj. da li su posrijedi domaćinstva ili poslovni subjekti, i obračunava se prema veličini prostora, tj. KM/m2. Za cijenu odvoza otpada za poslovne subjekte koristit će se prosječne naknade jer određivanje visine naknade privrednim subjektima za usluge prikupljanja i odvoza komunalnog otpada iz poslovnih prostora istih je kompleksna radnja gdje se vrši kalkulacija različitih parametara, od kojih je ključna vrsta prvenstveno djelatnost kojom se poslovni subjekti bave. Ponderirana cijena usluge grijanja je:

$$C_{otpad} = \frac{C_{KM/m^2\,domaćinstva} + C_{KM/m^2\,poslovni}}{2}$$

Dihotomni izbori navedena tri seta indikatora analiziraju poslovanje preduzeća kao i obuhvaćenost općinskog preduzeća procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina. Poslovanje općinskog preduzeća s gubitkom predstavlja loš performans, dok postojanje obuhvaćenosti eksterne evaluacije u posljednjih pet godina ukazuje na bolje performanse općinskih analiziranih preduzeća.

Indikatore određene sa interpretacijom izbora čine tip vlasništva ponuđača navedenih usluga, postojanje sufinansiranja usluga od strane općina, i plaćanje usluga shodno korištenju istih. Usluge mogu nuditi privatni ili javni subjekti, ali postoji i mogućnost postojanja javno-privatnog partnerstva, gdje bolje performanse nudi pomjeranje ka privatnom vlasništvu. Postojane sufinansiranja ili subvencioniranja, potpunog ili djelimičnog, navedenih usluga od strane općine ima negativan efekat na performans u ukupnosti Indeksa. Plaćanje usluga shodno njihovom korištenju ima pozitivan efekat.

Naredni set indikatora vezan je za usluge parkinga. On se sastoji od 5 indikatora, od čega su dva određena interpretacijom izbora, dva dihotomnim izborom (da/ne) i jedan kvantitativnim vrijednosnim pokazateljem. Kvantitativni indikator predstavlja cijena usluge općinskog pružaoca usluge parkinga gdje niža vrijednost indikatora (cijena) predstavlja bolje performanse na tom području. Cijena parking usluge izražena je u KM po danu. S obzirom da se parking usluge obračunavaju po satu, ali i na dnevnoj i mjesečnoj osnovi, i da su različiti iznosi u odnosu na zonu u kojoj se nalaze, iste će biti ponderirane radi lakše evaluacije. Stoga, ponderirana cijena usluge parkinga je:

$$C_{parking} = \frac{\sum_{i=1}^{n} C_{i_{danu}} + \frac{\sum_{i=1}^{m} C_{i_{mjesečne\,rezervacije}}}{30}}{n+m}$$

Dihotomni izbori ovog seta indikatora analiziraju poslovanje preduzeća kao i obuhvaćenost općinskog preduzeća procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina. Poslovanje općinskog preduzeća s gubitkom ukazuje loš performans, dok postojanje obuhvaćenosti eksterne evaluacije u posljednjih pet godina ukazuje na bolje performanse indeksa.

Indikatore određene sa interpretacijom izbora čine tip vlasništva ponuđača parking usluga i postojanje sufinansiranja usluge od strane općina. Uslugu parkinga mogu nuditi privatni ili javni subjekti, ili kombinovano kroz postojanje javno-privatnog partnerstva. Bolje performanse indeksa daje primicanje ka privatnom vlasništvu. Postojane potpunog ili djelimičnog sufinansiranja navedenih usluga od strane općine ima negativan efekat na performans indeksa.

Naredna tri seta indikatora tiču se usluga održavanja, a riječ je o uslugama održavanja zajedničkih prostorija u zgradi i van

zgrade, održavanja čistoće i čuvanja javnih površina, te sanitarno-komunalno uređenje.

Svaki set čine 3 indikatora, od čega je jedan određen interpretacijom izbora, a dva dihotomnim izborom (da/ne). Indikator određen sa interpretacijom izbora čini tip vlasništva ponuđača usluga. Navedene usluge mogu nuditi privatni ili javni subjekti, ili u kombinaciji kroz javno-privatno partnerstvo. Bolje performanse indeksa daje primicanje ka privatnom vlasništvu.

Dihotomni izbori ovog set indikatora analiziraju poslovanje preduzeća kao i obuhvaćenost općinskog preduzeća procedurama eksterne evaluacije u proteklih pet godina. Poslovanje općinskog preduzeća s gubitkom ukazuje na loše performanse, dok postojanje obuhvaćenosti eksterne evaluacije u zadnjih pet godina ukazuje na pozitivne aspekte glede ukupnih performansi.

Posljednji set tiče se usluga imovinsko-pravnih poslova i čine ga 3 indikatora, od čega je jedan određen interpretacijom izbora, jedan dihotomnim izborom (da/ne) i jedan kvantitativnim vrijednosnim pokazateljem. Kvantitativni indikator predstavlja procenat izvršenih imovinsko-pravnih poslova od strane privatnih agencija. Veće procentualno učešće privatnih agencija u rješavanju imovinsko-pravnih poslova utječe na bolje performanse općine na datom području. Procenat će se određivati u odnosu na ukupan broj obavljenih imovinsko-pravnih poslova:

$$\%_{IPP_{privatne\ agencije}} = \frac{\sum IPP_{privatne\ agencije}}{\sum IPP} * 100$$

Dihotomni izbor ovog seta indikatora analizira obuhvaćenost općinskog preduzeća procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina, gdje postojanje eksterne evaluacije u proteklih pet godina ukazuje na bolje performanse indeksa.

Indikator određen sa interpretacijom izbora se odnosi na tip vlasništva ponuđača usluga imovinsko-pravnih poslova od strane općina. Uslugu mogu nuditi privatni ili javni subjekti, ili kombinovano kroz postojanje javno-privatnog partnerstva. Bolje performanse nudi kretnja ka privatnom vlasništvu.

Edukacija

Indikatori edukacije predstavljaju kategoriju indikatora koji su u nadležnosti općina a koji pospješuju atraktivnost općina za njene stanovnike, što znači da imaju direktan utjecaj na poželjnost i atraktivnost općine. Ova kategorija indikatora obuhvata sistem predškolskog odgoja koji je jedini dio obrazovanja u sklopu nadležnosti općina u Bosni i Hercegovini. Predškolski odgoj, i obrazovanje općenito, ima direktan utjecaj na poželjnost općine za stanovanje. Kategorija je sačinjena od osam indikatora, koja u ukupnom indeksu ima ponder kategorije od 4%.

Od ovih osam indikatora, dva su određena interpretacijom izbora, dva dihotomnim izborom (da/ne) i četiri kvantitativna vrijednosna pokazatelja. Kvantitativne indikatori predstavljaju cijene općinskog pružaoca usluga, broj djece u sistemu predškolskog odgoja, broj djece u sistemu predškolskog odgoja koji su u javnim ustanovama, i odnos budžeta javnih predškolskih ustanova u odnosu na ukupna izdavanja na segment predškolskog odgoja.

Indikator cijene općinskog pružaoca usluge predškolskog odgoja izražen je na mjesečnoj osnovi za cjelodnevni ili poludnevni boravak djece. Niža vrijednost indikatora (cijena) predstavlja bolje performanse na tom području. Ponderirana cijena usluge predškolskog odgoja je:

$$C_{predškolskog\ odgoja} = \frac{\sum_{i=1}^{n} C_{i_{cjelodnevni\ boravak}} + \sum_{i=1}^{m} C_{i_{poludnevni\ boravak}}}{n+m}$$

Indikator broja djece koja su uključena u sistem predškolskog odgoja je određen u odnosu na hiljadu stanovnika. Veći broj djece uključenih u sistem predškolskog odgoja predstavlja bolje performanse na tom području. Broj se određuje na sljedeći način:

$$Broj\ djece = \frac{\sum djece\ u\ sistemu\ predškolskog\ odgoja}{\sum stanovnika\ općine} * 1000$$

Sljedeći kvantitativni indikator se odnosi na broj djece koji su uključeni u sistem predškolskog odgoja u javnim ustanovama, koji je, također, određen u odnosu na hiljadu stanovnika. U ovom slučaju manji broj djece uključenih u sistem predškolskog odgoja u javnim ustanovama predstavlja bolje performanse na tom području. Indikator je dat u procentualnom učešću i određuje se na sljedeći način:

$$\%_{broja\ djece_{javne\ ustanove}} = \frac{\sum djece\ u\ sistemu\ predškolskog\ odgoja_{javne\ ustanove}}{\sum djece\ u\ sistemu\ predškolskog\ odgoja} * 100$$

Indikator odnosa budžeta javnih predškolskih ustanova u odnosu na ukupna izdavanja na segment predškolskog odgoja ukazuje na ukupna izdvojena sredstva na javni segment predškolskog obrazovanja. Manja izdvajanja sredstva na javni segment predškolskog odgoja ima bolji utjecaj na performanse na datom području. Procenat se određuje na sljedeći način:

$$\%_{budžet_{javne\ ustanove}} = \frac{\sum budžet_{javne\ ustanove}}{\sum budžet_{predškolski\ odgoj}} * 100$$

Dihotomne izbore ovih indikatora čine analiza poslovanje preduzeća kao i obuhvaćenost općinskog preduzeća procedurama eksterne evaluacije u proteklih pet godina. Poslovanje općinskog preduzeća s gubitkom ukazuje na loše performanse, dok postojanje obuhvaćenosti eksterne evaluacije u posljednjih pet godina ukazuje na pozitivne aspekte glede performansi indeksa.

Indikatori određeni sa interpretacijom izbora su tip vlasništva ponuđača usluga i postojanje subvencioniranja predškolskog odgoja od strane općina. Uslugu predškolskog odgoja mogu nuditi privatni ili javni subjekti, ili kombinacija kroz uređenje javno-privatnog partnerstva. Bolje performanse nudi stimuliranje privatnog vlasništva. Postojane potpunog ili djelimičnog subvencioniranja usluga predškolskog odgoja od strane općine ima negativan efekat na performans indeksa.

Usluge zdravstva

Indikatori usluga zdravstva predstavljaju kategoriju indikatora koji su u nadležnosti općina a koji pospješuju atraktivnost općina za njene stanovnike čime imaju direktan utjecaj na poželjnost i atraktivnost općine. Ova kategorija indikatora obuhvata sistem zdravstva koji je u sklopu nadležnosti općina u Bosni i Hercegovini. Zdravstvo u Bosni i Hercegovini je u većem djelu u nadležnosti kantona, ali lokacijski ima direktan utjecaj na poželjnost općine za stanovanje. Stoga, ova kategorija je sačinjena od svega tri indikatora, koja u ukupnosti čine ponder kategorije od 4%.

Od tri indikatora, dva su određena dihotomnim izborom (da/ne) i jedan je kvantitativne prirode. Kvantitativni indikator predstavlja procenat privatnih distributera zdravstvene zaštite u odnosu na ukupan broj distributera zdravstvene zaštite. Veći broj privatnih distributera ima bolji utjecaj na performans i ukupni status unutar Indeksa. Procenat se računa na sljedeći način:

$$\%_{zdravstvena\ zaštita_{privatne\ ustanove}} = \frac{\sum zdravstvene\ zaštite_{privatne\ ustanove}}{\sum ustanove\ zdravstvene\ zaštite} * 100$$

Zbog nedostatka i nedostupnosti informacija glede broja građana registriranih kod privatnih distributera primarne i sekundarne zdravstvene zaštite set indikatora, koji se tiču zdravstva su ograničeni na analizu postojanja eksterne evaluacije javnih, primarnih i sekundarnih distributera zdravstvene zaštite, koji je definiran dihotomnim odgovorima gdje pozitivan odgovor predstavlja bolji performans.

Usluge socijalne pomoći

Indikatori usluga socijalne pomoći predstavljaju kategoriju samo onih indikatora koji su u sklopu nadležnosti općina čime pospješuju atraktivnost i povoljnost općina za njene stanovnike i time imaju direktan utjecaj na poželjnost općine. Ova kategorija indikatora obuhvata socijalne aspekte općine i nju čine tri indikatora, koja u ukupnosti imaju ponder kategorije od 4%.

Sva tri indikatora ove kategorije su kvantitativnog karaktera. Prvi kvantitativni indikator predstavlja procenat građana koji primaju bilo koji oblik socijalne pomoći unutar općine. Manji broj primatelja socijalne pomoći ukazuje na bolje stanje unutar općine i samim time ima bolji utjecaj na performans indeksa. Procenat se računa na sljedeći način:

$$\%_{građana\ primatelji\ socijalne\ pomoći} = \frac{\sum građana_{primatelji\ socijalne\ pomoći}}{\sum građana\ općine} * 100$$

Druga dva kvantitativna indikatora se odnose na radno sposobnu populaciju općine. Prvi od njih prikazuje procenat radno sposobne populacije koji koji su nezaposleni. Manji broj radno sposobnih nezaposlenih građana ukazuje na bolje stanje unutar općine i ima pozitivan utjecaj na ukupni performans. Procenat se računa na sljedeći način:

$$\%_{nezaposleni\ radno\ sposobni} = \frac{\sum nezaposleni_{radno\ sposobni}}{\sum građana_{radno\ sposobni}} * 100$$

Drugi kvantitativni indikator tiče se radno sposobne populacije, koji prikazuje procenat radno sposobne populacije unutar ukupnog broja populacije općine. Veći broj radno sposobnih građana ukazuje na bolju situaciju općine i ima pozitivan utjecaj na ukupni performans. Procenat se računa na sljedeći način:

$$\%_{građana\ radno\ sposobni} = \frac{\sum građana_{radno\ sposobni}}{\sum građana\ općine} * 100$$

Usluge transporta

Indikatori usluga transporta predstavljaju kategoriju indikatora koji su u nadležnosti općina čime pospješuju atraktivnost općina za njene stanovnike i imaju direktan utjecaj na poželjnost općine za njene stanovnike. Ova kategorija indikatora obuhvata sistem transporta koji je u sklopu nadležnosti općina u Bosni i Hercegovini. Ovu kategoriju čine tri indikatora, koja u ukupnom indeksu imaju ponder kategorije od 4%.

Od tri indikatora, dva su određena dihotomnim izborom (da/ne) i jedan je određen interpretacijom izbora. Indikator određen sa interpretacijom izbora se odnosi na tip vlasništva ponuđača usluga transporta od strane općina. Uslugu mogu nuditi privatni ili javni subjekti, ili kombinovano kroz postojanje javno-privatnog partnerstva. Bolje performanse indeksa podrazumijeva preusmjerenje ka privatnom vlasništvu.

Dihotomne izbore ovih indikatora čine analiza poslovanje preduzeća i obuhvaćenost općinskog preduzeća procedurama ekster-

ne evaluacije u proteklih pet godina. Poslovanje općinskog preduzeća transporta s gubitkom ukazuje na loše performanse, dok postojanje obuhvaćenosti eksterne evaluacije u zadnjih pet godina ukazuje na pozitivne performanse općine.

Ulaganje i razvoj

Indikatori ulaganja i razvoja predstavljaju kategoriju indikatora koji su u nadležnosti općina a koji pospješuju atraktivnost općina za potencijalne investitore, ali i za potencijalni razvoj biznisa njihovih stanovnika, čime imaju direktan utjecaj na poželjnost općine za investitore, ali i njene stanovnike. Ova kategorija je druga po brojnosti jer predstavlja mogućnost za razvoj i prosperitet općina u Bosni i Hercegovini, čime direktno utječe na poželjnost općine za stanovanje i investiranje. Kategorija je sačinjena od šest setova indikatora, koji imaju sveukupno 30 indikatora, što u ukupnom indeksu ima ponder kategorije od 30%. Svaki set indikatora ima ponder od 5%.

Prvi set indikatora unutar ove kategorije vezan je za investicije. Set čini 10 indikatora, od čega su tri određena dihotomnim izborom (da/ne) i njih sedam kvantitativnim vrijednosnim pokazateljem. Dihotomni izbori tri indikatora analiziraju postojanje definirane politike i plana privatizacije općine, postojanje općinske web stranice s informacijama za investitore i njenom dostupnošću na engleskom jeziku, kao i da li postoji kršenje Zakona o konkurenciji propisanog od strane Konkurencijskog vijeća.

Negativan odgovor na prva dva dihotomna izbora, to jest nepostojanje definirane politike i plana privatizacije općine kao i nepostojanje općinske web stranice s informacijama za investitore i njene nedostupnosti na engleskom jeziku predstavlja loš performans rada općine. S druge strane, negativan odgovor na treći dihotomni izbor, to jest postupanje prema propisima Konkurencijskog vijeća utječe na pozitivnu sliku i bolji performans općine.

U kvantitativne indikatore čija viša vrijednost predstavlja bolje performanse na tom području spadaju broj investicija, direktnih stranih investicija, poslovnih jedinica, te broj izdatih poslovnih licenci. Navedeni indikatori se određuju u odnosu na hiljadu stanovnika, i njihovi brojevi se određuju na sljedeći način:

$$Broj\ investicija = \frac{\sum investicija}{\sum stanovnika\ općine} * 1000$$

$$Broj\ direktnih\ stranih\ investicija = \frac{\sum direktnih\ stranih\ investicija}{\sum stanovnika\ općine} * 1000$$

$$Broj\ poslovnih\ jedinica = \frac{\sum poslovnih\ jedinica}{\sum stanovnika\ općine} * 1000$$

$$Broj\ izdatih\ poslovnih\ licenci = \frac{\sum izdatih\ poslovnih\ licenci}{\sum stanovnika\ općine} * 1000$$

Kvantitativni indikatori broja javno-privatnih partnerstava kao i iznosa prosječne neto plate predstavljaju, također, indikatore čija viša vrijednost ukazuje na bolje performanse općine. Njihovi iznosi su kvantitativne prirode i uzimaju se u čistoj brojevnoj dostupnoj vrijednosti. Kvantitativni indikator odnosa medijana cijene m2 stambenog prostora i plate općine ukazuje na povoljnost življenja u općini, gdje niži odnos (racio) predstavlja povoljniji uslov općine i utječe pozitivno na indeks. Ovaj indikator se računa na sljedeći način:

$$Racio = \frac{Median_{C(m^2)_{stambeni\ prostor}}}{Median_{plate\ u\ općini}}$$

Drugi set indikatora unutar ove kategorije vezan je za startupe. Set čini 6 indikatora, od čega su četiri određena dihotomnim izborom (da/ne) i dva su kvantitativne prirode. Kvantitativni indikatori se odnose na broj novoosnovanih obrta i preduzeća i određuje se u odnosu na hiljadu stanovnika. Veći broj novoosnovanih obrta i preduzeća utječe pozitivno na indeks kao i na performans općine s aspekta investicija. Njihovi brojevi se određuju na sljedeći način:

$$Broj\ novoosnovanih\ obrta = \frac{\sum novoosnovanih\ obrta}{\sum stanovnika\ općine} * 1000$$

$$Broj\ novoosnovanih\ preduzeća = \frac{\sum novoosnovanih\ preduzeća}{\sum stanovnika\ općine} * 1000$$

Treći set indikatora unutar ove kategorije vezan je za usluge pijačne djelatnosti. Set čini 5 indikatora, od čega su dva određena dihotomnim izborom (da/ne), dva interpretacijom izbora i jedan je kvantitativne prirode. Kvantitativni indikator se odnosi na cijenu usluge općinskog preduzeća za pijačne djelatnosti. Niža vrijednost indikatora (cijena) predstavlja bolje performanse na tom području. Ponderirana cijena usluge općinskog preduzeća za pijačne djelatnosti je:

$$C_{pijaca} = \frac{\bar{C}_{KM/m^2} + \frac{\bar{C}_{godišnja\ rezervacija}}{12}}{2}$$

Indikatori određeni sa interpretacijom izbora se odnose na tip vlasništva ponuđača usluga pijačne djelatnosti od strane općina i postojanje sufinansiranja usluga od strane općina. Uslugu mogu nuditi privatni ili javni subjekti, ili u kombinaciji kroz postojanje javno-privatnog partnerstva. Bolje performanse indeksa podrazumijeva preusmjeravanje ka privatnom vlasništvu. Postojane sufinansiranja ili subvencioniranja, potpunog ili djelimičnog, navedenih usluga od strane općine ima negativan efekat na ukupni performans općine.

Dihotomni izbori ovih setova indikator analiziraju poslovanje preduzeća kao i obuhvaćenost općinskog preduzeća procedurama eksterne evaluacije u proteklih pet godina. Poslovanje općinskog preduzeća s gubitkom ukazuje na loše performanse, dok postojanje obuhvaćenosti eksterne evaluacije u zadnjih pet godina ukazuje na pozitivne aspekte glede performansi indeksa.

Četvrti set indikatora unutar ove kategorije vezan je za usluge razvojne agencije. Set čine 4 indikatora, od čega su dva određena dihotomnim izborom (da/ne) i dva interpretacijom izbora. Indikatori određeni sa interpretacijom izbora se odnose na tip vlasništva ponuđača usluge razvojne agencije od strane općina i postojanje sufinansiranja od strane općina. Uslugu mogu nuditi privatni ili javni subjekti, ili kombinovano kroz postojanje javno-privatnog partnerstva. Bolje performanse indeksa podrazumijeva preusmjeravanje ka privatnom vlasništvu. Postojane sufinansiranja ili subvencioniranja, potpunog ili djelimičnog, navedenih usluga od strane općine ima negativan efekat na performans indeksa.

Dihotomni izbori ovih setova indikator analiziraju poslovanje preduzeća kao i obuhvaćenost općinskog preduzeća procedurama eksterne evaluacije u proteklih pet godina. Poslovanje općinskog preduzeća s gubitkom ukazuje na loše performanse, dok postojanje obuhvaćenosti eksterne evaluacije u zadnjih pet godina ukazuje na pozitivne aspekte glede performansi indeksa.

Peti set indikatora unutar ove kategorije vezan je za izdavanje građevinskih dozvola. Set čini 3 indikatora, od čega su dva kvantitativne prirode i jedan je određena dihotomnim izborom (da/ne). Dihotomni izbor određuje da li je moguće na web stranici općine pronaći sve formulare i adekvatne informacije glede izdavanja urbanističkih saglasnosti za građevinske dozvole. Pozitivan odgovor ima i pozitivan utjecaj na performanse indeksa.

Prvi kvantitativni indikator ukazuje na broj izdatih građevinskih dozvola na hiljadu stanovnika čiji veći broj utječe pozitivno na

indeks kao i na performans općine s aspekta investicija. On se određuje na sljedeći način:

$$Broj\ izdatih\ građevinskih\ dozvola = \frac{\sum izdatih\ građevinskih\ dozvola}{\sum stanovnika\ općine} * 1000$$

Drugi kvantitativni indikator pokazuje prosječan broj dana neophodnih za odobravanje građevinske dozvole. Manji broj dana ukazuje na veću efikasnost općine i pozitivno utječe na indeks.

$$\overline{Broj\ dana}_{odobravanje\ građevisnke\ dozvole} = \frac{\sum_{i=1}^{n} dana_i}{n}$$

Posljednji set indikatora unutar ove kategorije vezan je za rješavanje sporova između poslovnih subjekata. Set čini 2 indikatora kvantitativne prirode. Prvi se odnosi na broj neriješenih slučajeva na općinskom sudu na hiljadu stanovnika, čiji manji broj utječe pozitivno na indeks kao i na performans općine s aspekta investicija. On se određuje na sljedeći način:

$$Broj\ neriješenih\ slučajeva\ = \frac{\sum neriješenih\ slučajeva}{\sum stanovnika\ općine} * 1000$$

Drugi kvantitativni indikator pokazuje prosječan broj dana za rješavanje sporova između poslovnih subjekata. Manji broj dana ukazuje na veći stepen efikasnosti općine i pozitivno utiče na indeks.

$$\overline{Broj\ dana}_{neriješenih\ slučajeva} = \frac{\sum_{i=1}^{n} dana_i}{n}$$

Budžet

Indikatori vezani za budžet predstavljaju kategoriju indikatora poreskog sistema koji su u sklopu nadležnosti općina čijim se efikasnijim upravljanjem i planiranjem pospješuju atraktivnost općina, i direktno utječe na poželjnost općine za investitore i njene stanovnike. Kategorija je sačinjena od 6 indikatora, koja u ukupnom indeksu ima ponder kategorije od 5%.
Od ovih šest indikatora, njih pet su kvantitativne prirode i jedan je određen dihotomnim izborom (da/ne). Dihotomni izbor ovog indikatora analizira podijeljenost budžetskih stavki po individualnim potrošnim centrima, gdje postojanje takve podijeljenosti ukazuje na bolje uvijete poslovanja u sklopu općine i samim time i bolje indeksne performanse.

Kvantitativni indikator koji se tiče iznosa prihoda općinskog budžeta se određuje po glavi stanovnika čija niža vrijednost utječe pozitivno na indeks, i određuje se na sljedeći način:

$$Prihod\ općinskog\ budžeta = \frac{\sum budžet}{\sum stanovnika\ općine}$$

Naredna dva indikatora se tiču kratkoročnog i dugoročnog općinskog duga koji se stavlja u donos na prihode općine. Niže vrijednosti ovih indikatora ukazuju na bolju efikasnost rada općina. Oni se određuju na sljedeći način:

$$\%_{dug_{kratkoročni}} = \frac{\sum dug_{kratkoročni}}{\sum prihodi} * 100 \qquad \%_{dug_{dugoročni}} = \frac{\sum dug_{dugoročni}}{\sum prihodi} * 100$$

Sljedeći kvantitativni indikator se tiče učešća javnih nabavki putem otvorenog tendera. Veći broj javnih nabavki koji se obavljaju putem otvorenog tendera ima pozitivan utjecaj na rad općina i samim time na indeks. On se određuje procentualno, na sljedeći način:

$$\%_{javne\ nabavke} = \frac{\sum javne\ nabavke_{otvoreni\ tender}}{\sum javne\ nabavke} * 100$$

Indikator pravnih društava čiji je vlasnik ili suvlasnik općina je čisto brojevnog karaktera, i predstavlja indikator čija niža vrijednost ukazuje na bolje performanse općine i ima pozitivan utjecaj na njen performans a samim time i na indeks.

Upravljanje imovinom

Indikatori upravljanja imovinom predstavljaju kategoriju indikatora koji su u nadležnosti općina a koji pospješuju atraktivnost općina kroz njihovu efikasnost upravljanja vlastitom imovinom čime direktno utječu na poželjnost općine za investitore i njene stanovnike. Kategorija je sačinjena od osam indikatora, koja u ukupnom indeksu ima ponder kategorije od 15%.

Od ovih osam indikatora, njih sedam su kvantitativne prirode i jedan je određen dihotomnim izborom (da/ne). Dihotomni izbor ovog indikatora analizira obuhvaćenost općine kontrolnom evaluacijom, gdje postojanje evaluacije ukazuje na bolje uvjete poslovanja u sklopu općine i samim time i bolje performanse indeksa.

U kvantitativne indikatore vezane za građevinski prostor imamo dva indikatora koja se tiču ukupne površine građevinskog prostora koji je u općinskom vlasništvu kao i dijela tog prostora koji je nekorišten ili napušten. Ovi indikatori se određuju na hiljadu stanovnika i njihova niža vrijednost predstavlja bolje upravljanje općinskom imovinom. Oni se određuju na sljedeći način:

$$Građevinski\ prostor = \frac{\sum građevinski\ prostor\ (m^2)}{\sum stanovnika\ općine} * 1000$$

$$Građevinski\ prostor_{nekorišten} = \frac{\sum građevinski\ prostor_{nekorišten}\ (m^2)}{\sum građevinski\ prostor * \sum stanovnika\ općine} * 1000$$

Druga dva kvantitativna indikatora koja se tiču građevinskog prostora se odnose na procenat privatiziranih građevina u odnosu na one koje se u proceduri privatizacije, kao i na broj nekorištenih građevina u općinskom vlasništvu koje su predviđene za privatizaciju. Viša vrijednost ovih predstavlja bolje upravljanje općinskom imovinom kroz kretanje ka privatnom vlasništvu i stimuliranju konkurencije. Oni se određuju na sljedeći način:

$$\%_{građevine_{privatizirane}} = \frac{\sum građevine_{privatizirane}}{\sum građevine_{u\ proceduri\ privatizacije}} * 100$$

$$\%_{građevine_{nekorištene}} = \frac{\sum građevine_{nekorištene}}{\sum građevine_{nekorištene\ u\ proceduri\ privatizacije}} * 100$$

Kvantitativni indikator broja nedogovorenih zahtjeva poslanih od strane građana se određuje u odnosu na ukupni broj zahtjeva.

Manji broj neodgovorenih zahtjeva ukazuje na bolju efikasnost rada općine i ima pozitivan utjecaj na indeks. Određuje se procentualno, na sljedeći način:

$$\%_{zahtjeva_{neodgovoreni}} = \frac{\sum zahtjevi_{neodgovoreni}}{\sum zahtjevi_{ukupni\ broj}} * 100$$

Naredni kvantitativni indikator vezan za upravljanje imovinom se odnosi na broj automobila koji su u općinskom vlasništvu ili najmu i određuje se u odnosu na broj uposlenika općine. Manji udio automobila u općinskom vlasništvu ili najmu u odnosu na ukupan broj zaposlenika utječe pozitivno na indeks, te se određuje na sljedeći način:

$$\%_{automobila} = \frac{\sum automobila_{općinsko\ vlasništo\ ili\ najam}}{\sum broj\ zaposlenika\ općine} * 100$$

Indikator javnih administrativnih tijela, koji su unutar općine ili nekih njenih supsidijarnih tijela, koji su proglašeni krivim za kršenje zakona ili neke administrativne regulacije je čisto brojevnog karaktera i, također, predstavlja indikator čija viša vrijednost ukazuje na bolje performanse općine.

Administracija i upravljanje ljudskim resursima

Indikatori koji se tiču administracije i upravljanja ljudskim resursima predstavljaju kategoriju indikatora koji utječu na principe dobrog upravljanja općina čime pospješuju atraktivnost općina i direktno utječu na poželjnost općine za investitore i njene stanovnike. Kategorija je sačinjena od tri indikatora, koja u ukupnom indeksu ima ponder kategorije od 10%.

Svi indikatori ove kategorije su kvantitativne prirode čije niže vrijednosti ukazuju na bolje administrativno upravljanje i upravljanje ljudskim resursima općine i samim time ima pozitivan utjecaj na indeks. Te kvantitativne indikatore čine iznosi ličnih primanja zaposlenika općine, materijalnih troškova i usluga, kao i iznosi transfera i subvencija. Sva tri indikatora se određuju po glavi stanovnika na sljedeći način:

$$Lična\ primanja = \frac{\sum lična\ primanja}{\sum stanovnika\ općine}$$

$$Materijalni\ troškovi\ i\ usluge = \frac{\sum materijalni\ troškovi\ i\ usluge}{\sum stanovnika\ općine}$$

$$Transferi\ i\ subvenicje = \frac{\sum transferi\ i\ subvenicje}{\sum stanovnika\ općine}$$

TABELARNI PREGLED INDIKATORA

Općina	Uslovi za stanovništvo	Komunalne usluge	Transport	Edukacija	Zdravstvo	Socijalna pomoć	Uslovi za investitore	Ulaganje i razvoj	Budžet	Načela dobrog upravljanja	Upravljanje imovinom	Administracija i upravljanje ljudskim resursima	Ocjena općine
ZAVIDOVIĆI	74,2	77,1	100,0	57,5	17,5	55,0	58,3	54,7	80,0	62,8	43,3	92,0	63,6
KAKANJ	61,5	70,0	100,0	40,0	0,0	55,0	60,9	64,0	42,0	37,6	50,0	19,0	55,3
NOVI TRAVNIK	77,4	55,3	100,0	57,5	32,5	67,5	58,7	45,6	74,0	34,8	20,7	56,0	50,3
BOSANSKA KRUPA	64,4	58,9	100,0	50,0	0,0	50,0	47,1	36,0	62,0	52,0	60,0	40,0	49,0

TUMAČENJE INDIKATORA

98 indikatora					Pitanje	Opcije	Interpretacija
Uslovi za stanovništvo	40%	35 Komunalne usluge 24%	3%	6 Grijanje	Da li je uslugu daljinskog grijanja nudi javni ili privatni subjekt na području općine?	Izbor	Ako u općini javnu uslugu pruža privatni sektor, to signalizira da općina ne stvara prepreke privatnoj inicijativi, što je preduvjet za konkurenciju koja je potrebna za dugoročnan i održiv način maksimiziranja koristi za potrošače. Stoga, općine u kojima uslugu nude privatna lica su bolje ocijenjena.
					Da li je općinsko preduzeće za daljinsko grijanje poslovalo s gubitkom u 2018. godini?	↑ Da/ Ne ↓	Ako se općina odluči da sama pruža javnu uslugu, umjesto da dozvoli njihovo pružanje privatnom sektoru, važno je osigurati da uprava općine prikazuje stvarnu cijenu usluge. Gubitak ukazuje na prikrivanje stvarne cijene i socijaliziranje troška na sve teret svih poreznih obveznika. Stoga su bolje ocijenjene one općine čija preduzeća ne posluju sa gubitkom.
					Da li je općinsko preduzeće za daljinsko grijanje bilo obuhvaćeno procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje eksterne evaluacije kreira okruženje odgovornog i održivog poslovanja javnih preduzeća/ustanova i mogućnost javnosti da ima bolji uvid u poslovanje i operativu istih.
					Koliko je iznosila cijena isporučene toplotne energije općinskog preduzeća za daljinsko grijanje u 2018. godini?	↓ ↑	Postojanje javnog preduzeća/ustanove je između ostalog opravdano ukoliko može ponuditi povoljniju uslugu od privatnog sektora (osim ako se ne subvencionira iz budžeta, jer je to transfer troška na porezne obveznike). Stoga su bolje ocjenjene općine u kojima je cijena javne usluge niža u odnosu na druge.
					Da li općina sufinansira uslugu daljinskog grijanja?	Izbor	Postojane sufinansiranja ili subvencioniranja, potpunog ili djelimičnog, javnih usluga od strane općine predstavlja narušavanje sistema koordinacije cijena i nestrateško socijaliziranje troškova usluge. S toga, bolje su ocijenjene općine koje ne koriste ove mehanizme.
					Da li građani plaćaju uslugu daljinskog grijanja shodno potrošnji i korištenju iste?	Izbor	Svako odstupanje od direktne veze između troška usluge i potrošnje i korištenja iste predstavlja prikriveni transfer vrijednosti između građana i negativno utiče na koordinacioni sistem cijena, te ukidanje takve praske rezultira boljom ocjenom.
			3%	6 VIK	Da li uslugu vodovoda i kanalizacije nudi javni ili privatni subjekt na području općine?	Izbor	Ako u općini javnu uslugu pruža privatni sektor, to signalizira da općina ne stvara prepreke privatnoj inicijativi, što je preduvjet za konkurenciju koja je potrebna za dugoročnan i održiv način maksimiziranja koristi za potrošače. Stoga, općine u kojima uslugu nude privatna lica su bolje ocijenjena.
					Da li je općinsko preduzeće za vodovod i kanalizaciju poslovalo s gubitkom u 2018. godini?	↑ Da/ Ne ↓	Ako se općina odluči da sama pruža javnu uslugu, umjesto da dozvoli njihovo pružanje privatnom sektoru, važno je osigurati da uprava općine prikazuje stvarnu cijenu usluge. Gubitak ukazuje na prikrivanje stvarne cijene i socijaliziranje troška na sve teret svih poreznih obveznika. Stoga su bolje ocijenjene one općine čija preduzeća ne posluju sa gubitkom.
					Da li je općinsko preduzeće za vodovod i kanalizaciju bilo obuhvaćeno procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje eksterne evaluacije kreira okruženje odgovornog i održivog poslovanja javnih preduzeća/ustanova i mogućnost javnosti da ima bolji uvid u poslovanje i operativu istih.

98 indikatora					Pitanje	Opcije	Interpretacija
Uslovi za stanovništvo	40%	35 Komunalne usluge 24%	3%	6 VIK	Koliko je iznosila cijena usluge općinskog preduzeća za vodovod i kanalizaciju u 2018. godini?	↓ ↑	Postojanje javnog preduzeća/ustanove je između ostalog opravdano ukoliko može ponuditi povoljniju uslugu od privatnog sektora (osim ako se ne subvencionira iz budžeta, jer je to transfer troška na porezne obveznike). Stoga su bolje ocjenjene općine u kojima je cijena javne usluge niža u odnosu na druge.
					Da li općina sufinansira uslugu vodovoda i kanalizacije?	Izbor	Postojane sufinansiranja ili subvencioniranja, potpunog ili djelimičnog, javnih usluga od strane općine predstavlja narušavanje sistema koordinacije cijena i nestrateško socijaliziranje troškova usluge. S toga, bolje su ocijenjene općine koje ne koriste ove mehanizme.
					Da li građani plaćaju uslugu vodovoda i kanalizacije shodno potrošnji i korištenju iste?	Izbor	Svako odstupanje od direktne veze između troška usluge i potrošnje i korištenja iste predstavlja prikriveni transfer vrijednosti između građana i negativno utiče na koordinacioni sistem cijena, te ukidanje takve praske rezultira boljom ocjenom.
			3%	6 Otpad	Da li uslugu prikupljanja i odvoza otpada nudi javni ili privatni subjekt na području općine?	Izbor	Ako u općini javnu uslugu pruža privatni sektor, to signalizira da općina ne stvara prepreke privatnoj inicijativi, što je preduvjet za konkurenciju koja je potrebna za dugoročnan i održiv način maksimiziranja koristi za potrošače. Stoga, općine u kojima uslugu nude privatna lica su bolje ocijenjena.
					Da li je općinsko preduzeće za prikupljanje i odvoz otpada poslovalo s gubitkom u 2018. godini?	↑ Da/ Ne ↓	Ako se općina odluči da sama pruža javnu uslugu, umjesto da dozvoli njihovo pružanje privatnom sektoru, važno je osigurati da uprava općine prikazuje stvarnu cijenu usluge. Gubitak ukazuje na prikrivanje stvarne cijene i socijaliziranje troška na sve teret svih poreznih obveznika. Stoga su bolje ocijenjene one općine čija preduzeća ne posluju sa gubitkom.
					Da li je općinsko preduzeće za prikupljanje i odvoz otpada bilo obuhvaćeno procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje eksterne evaluacije kreira okruženje odgovornog i održivog poslovanja javnih preduzeća/ustanova i mogućnost javnosti da ima bolji uvid u poslovanje i operativu istih.
					Koliko je iznosila cijena usluge općinskog preduzeća za prikupljanje i odvoz otpada u 2018. godini?	↓ ↑	Postojanje javnog preduzeća/ustanove je između ostalog opravdano ukoliko može ponuditi povoljniju uslugu od privatnog sektora (osim ako se ne subvencionira iz budžeta, jer je to transfer troška na porezne obveznike). Stoga su bolje ocjenjene općine u kojima je cijena javne usluge niža u odnosu na druge.
					Da li općina sufinansira uslugu prikupljanja i odvoza otpada?	Izbor	Postojane sufinansiranja ili subvencioniranja, potpunog ili djelimičnog, javnih usluga od strane općine predstavlja narušavanje sistema koordinacije cijena i nestrateško socijaliziranje troškova usluge. S toga, bolje su ocijenjene općine koje ne koriste ove mehanizme.
					Da li građani plaćaju uslugu prikupljanja i odvoza otpada shodno potrošnji i korištenju iste?	Izbor	Svako odstupanje od direktne veze između troška usluge i potrošnje i korištenja iste predstavlja prikriveni transfer vrijednosti između građana i negativno utiče na koordinacioni sistem cijena, te ukidanje takve praske rezultira boljom ocjenom.
			3%	3 OZP	Da li održavanje zajedničkih prostorija u zgradi i van zgrade nudi javni ili privatni subjekt na području općine?	Izbor	Ako u općini javnu uslugu pruža privatni sektor, to signalizira da općina ne stvara prepreke privatnoj inicijativi, što je preduvjet za konkurenciju koja je potrebna za dugoročnan i održiv način maksimiziranja koristi za potrošače. Stoga, općine u kojima uslugu nude privatna lica su bolje ocijenjena.

98 indikatora					Pitanje	Opcije	Interpretacija
Uslovi za stanovništvo	40%	35 Komunalne usluge 24%	3%	3 OZP	Da li je općinsko preduzeće za održavanje zajedničkih prostorija u zgradi i van zgrade poslovalo s gubitkom u 2018. godini?	↑ Da/ Ne ↓	Ako se općina odluči da sama pruža javnu uslugu, umjesto da dozvoli njihovo pružanje privatnom sektoru, važno je osigurati da uprava općine prikazuje stvarnu cijenu usluge. Gubitak ukazuje na prikrivanje stvarne cijene i socijaliziranje troška na sve teret svih poreznih obveznika. Stoga su bolje ocijenjene one općine čija preduzeća ne posluju sa gubitkom.
					Da li je općinsko preduzeće za održavanje zajedničkih prostorija u zgradi i van zgrade bilo obuhvaćeno procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje eksterne evaluacije kreira okruženje odgovornog i održivog poslovanja javnih preduzeća/ustanova i mogućnost javnosti da ima bolji uvid u poslovanje i operativu istih.
			3%	3 OJP	Da li usluge održavanja čistoće i čuvanja javnih površina nudi javni ili privatni subjekt na području općine?	Izbor	Ako u općini javnu uslugu pruža privatni sektor, to signalizira da općina ne stvara prepreke privatnoj inicijativi, što je preduvjet za konkurenciju koja je potrebna za dugoročnan i održiv način maksimiziranja koristi za potrošače. Stoga, općine u kojima uslugu nude privatna lica su bolje ocijenjena.
					Da li je općinsko preduzeće za održavanja čistoće i čuvanja javnih površina poslovalo s gubitkom u 2018. godini?	↑ Da/ Ne ↓	Ako se općina odluči da sama pruža javnu uslugu, umjesto da dozvoli njihovo pružanje privatnom sektoru, važno je osigurati da uprava općine prikazuje stvarnu cijenu usluge. Gubitak ukazuje na prikrivanje stvarne cijene i socijaliziranje troška na sve teret svih poreznih obveznika. Stoga su bolje ocijenjene one općine čija preduzeća ne posluju sa gubitkom.
					Da li je općinsko preduzeće za održavanja čistoće i čuvanja javnih površina bilo obuhvaćeno procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje eksterne evaluacije kreira okruženje odgovornog i održivog poslovanja javnih preduzeća/ustanova i mogućnost javnosti da ima bolji uvid u poslovanje i operativu istih.
			3%	3 SKU	Da li usluge sanitarno-komunalnog uređenja naselja nudi javni ili privatni subjekt na području općine?	Izbor	Ako u općini javnu uslugu pruža privatni sektor, to signalizira da općina ne stvara prepreke privatnoj inicijativi, što je preduvjet za konkurenciju koja je potrebna za dugoročnan i održiv način maksimiziranja koristi za potrošače. Stoga, općine u kojima uslugu nude privatna lica su bolje ocijenjena.
					Da li je općinsko preduzeće za sanitarno-komunalno uređenje naselja poslovalo s gubitkom u 2018. godini?	↑ Da/ Ne ↓	Ako se općina odluči da sama pruža javnu uslugu, umjesto da dozvoli njihovo pružanje privatnom sektoru, važno je osigurati da uprava općine prikazuje stvarnu cijenu usluge. Gubitak ukazuje na prikrivanje stvarne cijene i socijaliziranje troška na sve teret svih poreznih obveznika. Stoga su bolje ocijenjene one općine čija preduzeća ne posluju sa gubitkom.
					Da li je općinsko preduzeće za sanitarno-komunalno uređenje naselja bilo obuhvaćeno procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje eksterne evaluacije kreira okruženje odgovornog i održivog poslovanja javnih preduzeća/ustanova i mogućnost javnosti da ima bolji uvid u poslovanje i operativu istih.

98 indikatora					Pitanje	Opcije	Interpretacija
Uslovi za stanovništvo	40%	35 Komunalne usluge 24%	3%	5 Parking	Da li parking usluge nudi javni ili privatni subjekt na području općine?	Izbor	Ako u općini javnu uslugu pruža privatni sektor, to signalizira da općina ne stvara prepreke privatnoj inicijativi, što je preduvjet za konkurenciju koja je potrebna za dugoročnan i održiv način maksimiziranja koristi za potrošače. Stoga, općine u kojima uslugu nude privatna lica su bolje ocijenjena.
					Da li je općinsko preduzeće za parking usluge poslovalo s gubitkom u 2018. godini?	↑ Da/ Ne ↓	Ako se općina odluči da sama pruža javnu uslugu, umjesto da dozvoli njihovo pružanje privatnom sektoru, važno je osigurati da uprava općine prikazuje stvarnu cijenu usluge. Gubitak ukazuje na prikrivanje stvarne cijene i socijaliziranje troška na sve teret svih poreznih obveznika. Stoga su bolje ocijenjene one općine čija preduzeća ne posluju sa gubitkom.
					Da li je općinsko preduzeće za javni parking bilo obuhvaćeno procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje eksterne evaluacije kreira okruženje odgovornog i održivog poslovanja javnih preduzeća/ustanova i mogućnost javnosti da ima bolji uvid u poslovanje i operativu istih.
					Koliko je iznosila cijena usluge općinskog pružaoca usluge javnog parkinga u 2018. godini?	↓ ↑	Postojanje javnog preduzeća/ustanove je između ostalog opravdano ukoliko može ponuditi povoljniju uslugu od privatnog sektora (osim ako se ne subvencionira iz budžeta, jer je to transfer troška na porezne obveznike). Stoga su bolje ocjenjene općine u kojima je cijena javne usluge niža u odnosu na druge.
					Da li općina sufinansira parking usluge?	Izbor	Postojane sufinansiranja ili subvencioniranja, potpunog ili djelimičnog, javnih usluga od strane općine predstavlja narušavanje sistema koordinacije cijena i nestrateško socijaliziranje troškova usluge. S toga, bolje su ocijenjene općine koje ne koriste ove mehanizme.
			3%	3 IPP	Da li usluge imovinsko-pravnih poslova nudi javni ili privatni subjekt na području općine?	Izbor	Ako u općini javnu uslugu pruža privatni sektor, to signalizira da općina ne stvara prepreke privatnoj inicijativi, što je preduvjet za konkurenciju koja je potrebna za dugoročnan i održiv način maksimiziranja koristi za potrošače. Stoga, općine u kojima uslugu nude privatna lica su bolje ocijenjena.
					Da li je općinsko preduzeće/uprava za imovinske-pravne poslove bila obuhvaćena procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje eksterne evaluacije kreira okruženje odgovornog i održivog poslovanja javnih preduzeća/ustanova i mogućnost javnosti da ima bolji uvid u poslovanje i operativu istih.
					Koji je postotak imovinsko-pravnih poslova koje su izvršile privatne agencije u 2018. godini?	↑ ↑	Veće procentualno učešće privatnih agencija u rješavanju imovinsko-pravnih poslova utječe na bolje performanse općine na datom području.
		3 Transport 4%	4%		Da li usluge javnog prijevoza nudi javni ili privatni subjekt na području općine?	Izbor	Ako u općini javnu uslugu pruža privatni sektor, to signalizira da općina ne stvara prepreke privatnoj inicijativi, što je preduvjet za konkurenciju koja je potrebna za dugoročnan i održiv način maksimiziranja koristi za potrošače. Stoga, općine u kojima uslugu nude privatna lica su bolje ocijenjena.

98 indikatora				Pitanje	Opcije	Interpretacija
Uslovi za stanovništvo	40%	3 Transport 4%	4%	Da li je općinsko preduzeće za javni prijevoz poslovalo s gubitkom u 2018. godini?	↑ Da/ Ne ↓	Ako se općina odluči da sama pruža javnu uslugu, umjesto da dozvoli njihovo pružanje privatnom sektoru, važno je osigurati da uprava općine prikazuje stvarnu cijenu usluge. Gubitak ukazuje na prikrivanje stvarne cijene i socijaliziranje troška na sve teret svih poreznih obveznika. Stoga su bolje ocijenjene one općine čija preduzeća ne posluju sa gubitkom.
				Da li je općinsko preduzeće za javni prijevoz bilo obuhvaćeno procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje eksterne evaluacije kreira okruženje odgovornog i održivog poslovanja javnih preduzeća/ustanova i mogućnost javnosti da ima bolji uvid u poslovanje i operativu istih.
		8 Edukacija 4%	4%	Da li usluge predškolskog odgoja nudi javni ili privatni subjekt na području općine?	Izbor	Ako u općini javnu uslugu pruža privatni sektor, to signalizira da općina ne stvara prepreke privatnoj inicijativi, što je preduvjet za konkurenciju koja je potrebna za dugoročnan i održiv način maksimiziranja koristi za potrošače. Stoga, općine u kojima uslugu nude privatna lica su bolje ocijenjena.
				Da li je općinska ustanova za predškolski odgoj poslovala s gubitkom u 2018. godini?	↑ Da/ Ne ↓	Ako se općina odluči da sama pruža javnu uslugu, umjesto da dozvoli njihovo pružanje privatnom sektoru, važno je osigurati da uprava općine prikazuje stvarnu cijenu usluge. Gubitak ukazuje na prikrivanje stvarne cijene i socijaliziranje troška na sve teret svih poreznih obveznika. Stoga su bolje ocijenjene one općine čija preduzeća ne posluju sa gubitkom.
				Koliko je iznosila cijena općinskog pružaoca usluge predškolskog odgoja u 2018. godini?	↓ ↑	Postojanje javnog preduzeća/ustanove je između ostalog opravdano ukoliko može ponuditi povoljniju uslugu od privatnog sektora (osim ako se ne subvencionira iz budžeta, jer je to transfer troška na porezne obveznike). Stoga su bolje ocjenjene općine u kojima je cijena javne usluge niža u odnosu na druge.
				Koliko je djece bilo uključeno u sistem predškolskog odgoja na hiljadu stanovnika?	↑ ↑	Veći broj djece djece koja su uključena u sistem predškolskog odgoja služi kao indicator za bolju lokalnu politiku za povećanje uključenosti djece u 1. stepen odgojno-obrazovnog sistema.
				Koliko je djece bilo uključeno u sistem predškolskog odgoja u javnim ustanovama?	↓ ↑	S obzirom da je privatni sektor taj koji rezultira inovacijama i ekonomičnom poslovanju, veći broj djece uključenih u privatne predškolske ustanove služi kao indikator otvorenosti općine prema privatnom sektoru u ovom segmentu javnih usluga.
				Da li općina subvencionira korisnike usluga predškolskog odgoja i obrazovanja?	Izbor	Postojane sufinansiranja ili subvencioniranja, potpunog ili djelimičnog, javnih usluga od strane općine predstavlja narušavanje sistema koordinacije cijena i nestrateško socijaliziranje troškova usluge. S toga, bolje su ocijenjene općine koje ne koriste ove mehanizme.
				Koliko je iznosio budžet javnih predškolskih ustanova u odnosu na ukupna izdavanja na segment predškolskog odgoja?	↓ ↑	Indikator odnosa budžeta javnih predškolskih ustanova u odnosu na ukupna izdavanja na segment predškolskog odgoja ukazuje na otvorenost općine prema privatnim predškolskim ustanovama. Što je manji udio javnih predškolskih ustanova u ukupnom iznosu namijenjenom za ovu svrhu, općina je otvorenija za privatni sektor i time dobija bolju ocjenu.
				Da li je općinska predškolska ustanova bila obuhvaćena procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje eksterne evaluacije kreira okruženje odgovornog i održivog poslovanja javnih preduzeća/ustanova i mogućnost javnosti da ima bolji uvid u poslovanje i operativu istih.

98 indikatora					Pitanje	Opcije	Interpretacija
Uslovi za stanovništvo	40%	3 Zdravstvo 4%	4%		Da li su javni distributeri primarne zdravstvene zaštite bili obuhvaćeni procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje eksterne evaluacije kreira okruženje odgovornog i održivog poslovanja javnih preduzeća/ustanova i mogućnost javnosti da ima bolji uvid u poslovanje i operativu istih.
					Koliki je procenat privatnih distributera zdravstvene zaštite u odnosu na ukupan broj distributera zdravstvene zaštite u 2018. godini?	↑ ↑	S obzirom da je privatni sektor taj koji rezultira inovacijama i ekonomičnom poslovanju, veći broj privatnih distributera zdravstvene zaštite služi kao indikator otvorenosti općine prema privatnom sektoru u ovom segmentu javnih usluga.
					Da li su javni distributeri sekundarne zdravstvene zaštite bili obuhvaćeni procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje eksterne evaluacije kreira okruženje odgovornog i održivog poslovanja javnih preduzeća/ustanova i mogućnost javnosti da ima bolji uvid u poslovanje i operativu istih.
		3 Socijalna pomoć 4%	4%		Koliki je procenat građana primatelja bilo kojeg oblika socijalne pomoći u 2018. godini?	↓ ↑	Predstavlja procenat građana koji primaju bilo koji oblik socijalne pomoći unutar općine. Manji broj primatelja socijalne pomoći ukazuje na bolje stanje unutar općine.
					Koliki je procenat radno sposobne populacije koji su nezaposleni u 2018. godini?	↓ ↑	Pokazuje procenat radno sposobne populacije koji su nezaposleni. Manji broj radno sposobnih nezaposlenih građana ukazuje na bolje stanje unutar općine i ima pozitivan utjecaj na ukupni performans.
					Koliki je procenat radno sposobne populacije u odnosu na ukupnu populaciju u 2018. godini?	↑ ↑	Pokazuje procenat radno sposobne populacije unutar ukupnog broja populacije općine. Veći broj radno sposobnih građana ukazuje na bolju situaciju općine i ima pozitivan utjecaj na ukupni performans.
Uslovi za investitore	35%	29 Ulaganje i razvoj 30%	5%	5 Pijaca	Da li usluge u vezi pijačne djelatnosti nudi javni ili privatni subjekt na području općine?	Izbor	Ako u općini javnu uslugu pruža privatni sektor, to signalizira da općina ne stvara prepreke privatnoj inicijativi, što je preduvjet za konkurenciju koja je potrebna za dugoročnan i održiv način maksimiziranja koristi za potrošače. Stoga, općine u kojima uslugu nude privatna lica su bolje ocijenjena.
					Da li je općinsko preduzeće za pijačne djelatnosti poslovalo s gubitkom u 2018. godini?	↑ Da/ Ne ↓	Ako se općina odluči da sama pruža javnu uslugu, umjesto da dozvoli njihovo pružanje privatnom sektoru, važno je osigurati da uprava općine prikazuje stvarnu cijenu usluge. Gubitak ukazuje na prikrivanje stvarne cijene i socijaliziranje troška na sve teret svih poreznih obveznika. Stoga su bolje ocijenjene one općine čija preduzeća ne posluju sa gubitkom.
					Da li je općinsko preduzeće za pijačne djelatnosti bilo obuhvaćeno procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje eksterne evaluacije kreira okruženje odgovornog i održivog poslovanja javnih preduzeća/ustanova i mogućnost javnosti da ima bolji uvid u poslovanje i operativu istih.

98 indikatora					Pitanje	Opcije	Interpretacija
Uslovi za investitore	35%	29 Ulaganje i razvoj 30%	5%	5 Pijaca	Koliko je iznosila cijena usluge općinskog preduzeća za pijačne djelatnosti u 2018. godini?	↓ ↑	Postojanje javnog preduzeća/ustanove je između ostalog opravdano ukoliko može ponuditi povoljniju uslugu od privatnog sektora (osim ako se ne subvencionira iz budžeta, jer je to transfer troška na porezne obveznike). Stoga su bolje ocjenjene općine u kojima je cijena javne usluge niža u odnosu na druge.
					Da li općina sufinansira usluge u vezi pijačne djelatnosti?	Izbor	Postojane sufinansiranja ili subvencioniranja, potpunog ili djelimičnog, javnih usluga od strane općine predstavlja narušavanje sistema koordinacije cijena i nestrateško socijaliziranje troškova usluge. S toga, bolje su ocijenjene općine koje ne koriste ove mehanizme.
			5%	4 Razvojna agencija	Da li uslugu razvojne agencije nudi javni ili privatni subjekt na području općine?	Izbor	Ako u općini javnu uslugu pruža privatni sektor, to signalizira da općina ne stvara prepreke privatnoj inicijativi, što je preduvjet za konkurenciju koja je potrebna za dugoročnan i održiv način maksimiziranja koristi za potrošače. Stoga, općine u kojima uslugu nude privatna lica su bolje ocijenjena.
					Da li je općinska razvojna agencija poslovala s gubitkom u 2018. godini?	↑ Da/ Ne ↓	Ako se općina odluči da sama pruža javnu uslugu, umjesto da dozvoli njihovo pružanje privatnom sektoru, važno je osigurati da uprava općine prikazuje stvarnu cijenu usluge. Gubitak ukazuje na prikrivanje stvarne cijene i socijaliziranje troška na sve teret svih poreznih obveznika. Stoga su bolje ocijenjene one općine čija preduzeća ne posluju sa gubitkom.
					Da li je općinska razvojna agencija bila obuhvaćena procedurom eksterne evaluacije u posljednjih pet godina?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje eksterne evaluacije kreira okruženje odgovornog i održivog poslovanja javnih preduzeća/ustanova i mogućnost javnosti da ima bolji uvid u poslovanje i operativu istih.
					Da li općina sufinansira općinsku razvojnu agenciju?	Izbor	Postojane sufinansiranja ili subvencioniranja, potpunog ili djelimičnog, javnih usluga od strane općine predstavlja narušavanje sistema koordinacije cijena i nestrateško socijaliziranje troškova usluge. S toga, bolje su ocijenjene općine koje ne koriste ove mehanizme.
			5%	6 StartUp	Prilikom osnivanja obrta da li je moguće sve segmente koji se odnose na registraciju, obaviti pri nadležnoj službi (one stop shop)?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje one stop shopa za obrte omogućava stimuliranje razvoja biznisa i stavranja povoljnog okruženja za investitore.
					Prilikom osnivanja firme da li je moguće sve segmente koji se odnose na registraciju, obaviti pri nadležnoj službi (one stop shop)?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje one stop shopa za preduzeća omogućava stimuliranje razvoja biznisa i stavranja povoljnog okruženja za investitore.
					Da li je proces osnivanja firme digitalizovan?	↑ Da/ Ne ↓	Digitalizacija osnivanja firme omogućava stimuliranje razvoja biznisa i stavranja povoljnog okruženja za investitore.
					Da li je proces osnivanja obrta digitalizovan?	↑ Da/ Ne ↓	Digitalizacija osnivanja obrta omogućava stimuliranje razvoja biznisa i stavranja povoljnog okruženja za investitore.

98 indikatora					Pitanje	Opcije	Interpretacija
Uslovi za investitore	35%	29 Ulaganje i razvoj 30%	5%	6 StartUp	Koji je broj novoosnovanih obrta na hiljadu stanovnika u 2018. godini?	↑ ↑	Veći broj novoosnovanih obrta utiče pozitivno na ocjenu općine kao i na njen performans s aspekta investicija i pogodnosti razvoja biznisa.
					Koji je broj novoosnovanih preduzeća na hiljadu stanovnika u 2018. godini?	↑ ↑	Veći broj novoosnovanih obrta utiče pozitivno na ocjenu općine kao i na njen performans s aspekta investicija i pogodnosti razvoja biznisa.
			5%	3 Dozvole građevinske	Koliki je broj izdatih građevinskih dozvola na hiljadu stanovnika tokom 2018. godine?	↑ ↑	Veći broj broj izdatih građevinskih dozvola utječe pozitivno na performans općine s aspekta ulaganja i razvoja.
					Koliko je iznosio prosječan broj dana za odobravanje građevinske dozvole u 2018. godini?	↓ ↑	Manji prosječan broj dana neophodnih za odobravanje građevinske dozvole ukazuje na veću efikasnost općine i pozitivno utječe na perfomans općine s aspekta ulaganja i razvoja.
					Kada je u pitanju izdavanje urbanističkih saglasnosti građevinskih dozvola da li je moguće na web stranici općine pronaći sve formulare i adekvatne informacije?	↑ Da/ Ne ↓	Pozitivan odgovor ima i pozitivan utjecaj na performanse i ocjenu općine s aspekta ulaganja i razvoja.
			5%	2 Spor	Koliko je iznosio prosječan broj dana za rješavanja sporova među poslovnim subjektima u 2018. godini?	↓ ↑	Manji broj neriješenih slučajeva na općinskom sudu utječe pozitivno na performans općine s aspekta ulaganja i razvoja.
					Koliko ima neriješenih slučajeva na općinskom sudu na hiljadu stanovnika?	↓ ↑	Manji prosječan broj dana za rješavanje sporova između poslovnih subjekata ukazuje na veći stepen efikasnosti općine i pozitivno utiče na performans općine s aspekta ulaganja i razvoja.
			5%	9 Investicije	Da li općina ima definiranu politiku i plan privatizacije?	↑ Da/ Ne ↓	Nepostojanje definirane politike i plana privatizacije općine predstavlja loš performans rada općine i odudranje od normi slobodnog tržišta.
					Koliki je broj javno-privatnih partnerstava (uključujući i zajmove) u 2018. godini?	↑ ↑	Veći broj javno-privatnih partnerstava utiče na bolji performans i ocjenu općine s obzirom da općina time stimulira slobodno tržište.
					Koliki je bio broj investicija na hiljadu stanovnika u 2018. godini?	↑ ↑	Veći broj investicija ukazuje na bolju situaciju općine i ima pozitivan utjecaj na ukupni performans jer je općina atraktivna za investitore.
					Koliki je broj direktnih stranih investicija na hiljadu stanovnika bilo u 2018. godini?	↑ ↑	Veći broj direktnih stranih investicija ukazuje na bolju situaciju općine i ima pozitivan utjecaj na ukupni performans jer je općina atraktivna za strane investitore i inostrani kapital.
					Koliki je bio broj poslovnih subjekata na hiljadu stanovnika krajem 2018. godine?	↑ ↑	Veći broj poslovnih subjekata ukazuje na bolju situaciju općine i ima pozitivan utjecaj na ukupni performans jer je općina pogodna za razvoj biznisa.

98 indikatora					Pitanje	Opcije	Interpretacija
Uslovi za investitore	35%	29 Ulaganje i razvoj 30%	5%	9 Investicije	Da li općinska web-stranica posjeduje neophodne informacije za investitore i da li je dostupna na engleskom jeziku?	↑ Da/ Ne ↓	Nepostojanje općinske web stranice s informacijama za investitore i njene nedostupnosti na engleskom jeziku predstavlja loš performans rada općine i orijentiranosti ka stranom privatnom kapitalu.
					U skladu sa propisima Konkurencijskog vijeća BiH, da li je općina prekršila Zakon o konkurenciji?	↑ Da/ Ne ↓	Postupanje prema propisima Konkurencijskog vijeća utječe na pozitivnu sliku i bolji performans općine.
					Koliko je iznosila prosječna neto plata u 2018. godini?	↑ ↑	Veći iznos neto plate u općini utiče na bolji performans i ocjenu općine s obzirom da općina time postaje atraktivnija za život.
					Koliko je iznosio medijan cijena m2 stambenog prostora u odnosu na medijan plaće u općini?	↓ ↑	Odnos medijana cijene m2 stambenog prostora i plate općine ukazuje na povoljnost življenja u općini, gdje niži odnos (racio) predstavlja povoljniji uslov općine i utječe pozitivno na rangiranje općine.
		6 Budžet 5%			Koliko je iznosio prihod općinskog budžeta po glavi stanovnika u 2018. godini?	↓ ↑	Niži iznosa prihoda općinskog budžeta po glavi stanovnika ukazuje na manju opterećenost poreznih obveznika, i time niža vrijednost utječe pozitivno na ocjenu općine.
					Kolika je stopa općinskog duga u odnosu na prihod u 2018. godini?	↓ ↑	Niža stopa odnosa duga i prihoda ukazuje na bolju efikasnost općine i pogodnije uslove za investitore.
					Koliki je postotak općinskog dugovnog konta u odnosu na prihode u 2018. godini?	↓ ↑	Niža stopa odnosa dugovnog konta i prihoda ukazuje na bolju efikasnost općine i pogodnije uslove za investitore.
					Kolika je bila proporcija javnih nabavki ostvarenih posredstvom otvorenog tendera u 2018. godini?	↑ ↑	Veći broj javnih nabavki koji se obavljaju putem otvorenog tendera ima pozitivan utjecaj na rad općina i samim time na bolje uslove za investitore.
					Koliki je broj pravnih društava koje su imale općinu kao vlasnika i/ili suvlasnika u 2018. godini?	↓ ↑	Niži broj pravnih društava čiji je vlasnik ili suvlasnik općina ukazuje na otvorenost općine prema privatnom sektoru i tržištu i ima pozitivan utjecaj na njen performans a samim time i na uslove za investitore.
					Da li sve budžetske stavke podijeljene po individualnim potrošnim centrima?	↑ Da/ Ne ↓	Podijeljenost budžetskih stavki prema individualnim potrošnim centrima ukazuje na veći stepen transparetnosti i odgovornosti prema poreznim obveznicima.
Načela dobrog upravljanja	25%	8 Upravljanje imovinom 15%			Koliko je građevinskog prostora na hiljadu stanovnika u općinskom vlasništvu u 2018. godini?	↓ ↑	Manji procenat građevinskog prostora koji je u općinskom vlasništvu ukazuje na bolje uporavljanje i orientiranost ka privatnom kapitalu i slobodnom tržištu.

98 indikatora			Pitanje	Opcije	Interpretacija
Načela dobrog upravljanja	25%	8 Upravljanje imovinom 15%	Koliko je m2 nekorištenih ili napuštenih građevina, te korisnih površina na hiljadu stanovnika pod općinskim vlasništvom u 2018. godini?	↓ ↑	Manji procenat nesikorištenih i napuštenih građevina koji je u općinskom vlasništvu ukazuje na bolje uporavljanje i orientiranost ka privatnom kapitalu i slobodnom tržištu.
			Koji je procent privatiziranih građevina u odnosu na broj građevina koje su u proceduri privatizacije za 2018. godinu?	↑ ↑	Veći procenat privatiziranih građevina u odnosu na broj građevina koje su u proceduri privatizacije predstavlja bolje upravljanje općinskom imovinom kroz kretanje ka privatnom vlasništvu i stimuliranju konkurencije.
			Koliko je nekorištenih općinskih građevina među objektima koji su predviđeni za privatizaciju na službenoj listi 2018. godine?	↑ ↑	Veći broj nekorištenih općinskih građevina među objektima koji su predviđeni za privatizaciju predstavlja bolje upravljanje općinskom imovinom kroz kretanje ka privatnom vlasništvu i stimuliranju konkurencije.
			Koliki je broj automobila u općinskom vlasništvu ili je u najmu po zaposleniku u općinskoj administraciji 2018. godine?	↓ ↑	Manji udio automobila u općinskom vlasništvu ili najmu u odnosu na ukupan broj zaposlenika ukazuje na ekonomičniji rad općine.
			Da li je općina bila izložena kontrolnoj evaluaciji u 2018. godini?	↑ Da/ Ne ↓	Postojanje obuhvaćenosti eksterne evaluacije u zadnjih pet godina ukazuje na težnju kontinuiranom unapređenju u upravljanju općinom i samim time utiče na bolje performanse općine.
			Koliko je javnih administrativnih tijela (unutar općine ili nekih njenih subsidijarnih tijela) proglašeno krivim za kršenje zakona ili neke administrativne regulacije?	↓ ↑	Veći broj javnih administrativnih tijela (unutar općine ili nekih njenih subsidijarnih tijela) koji su proglašeni krivim za kršenje zakona ili neke administrativne regulacije ukazuje na loše upravljanje i smanjuje ocjenu općine.
			Koliki je broj neodgovorenih zahtjeva poslanih od strane građana u odnosu na ukupni broj zahtjeva?	↓ ↑	Manji broj neodgovorenih zahtjeva ukazuje na bolju efikasnost rada i ima pozitivan utjecaj na perfomans općine.
		3 Administracija i upravljanje ljudskim resursima 10%	Koliko iznose lična primanja uposlenika općine po glavi stanovnika u 2018. godini?	↓ ↑	Niži iznos ličnih primanja uposlenika općine po glavi stanovnika ukazuje na ekonomičniji rad i utiče na bolju ocjenu općine.
			Koliko iznose materijalni troškovi i usluge općine po glavi stanovnika u 2018. godini?	↓ ↑	Niži iznos materijalnih troškova i usluga općine po glavi stanovnika ukazuje na ekonomičniji rad i utiče na bolju ocjenu općine.
			Koliko iznose transferi i subvencije koje je isplatila općine po glavi stanovnika u 2018. godini?	↓ ↑	Niži iznos transfera i subvencija koje je isplatila općina po glavi stanovnika ukazuje na manji nivo distorzije sistema koordinacije cijena, transfera sredstava i socijaliziranja troškova, te utiče na bolju ocjenu općine.

Autori:

Dr.sc. Edo Omerčević, je multidisciplinarni stručnjak. Iako je trenutno fokusiran na ulogu generalnog menadžera, on također ima veliko iskustvo kao ekonomski analitičar, univerzitetski predavač, istraživač, prevodilac i filantrop. Rezultat njegovog širokog spektruma djelovanja je bogato znanje koje mu omogućava da oblikuje sveobuhvatno razumijevanje poslovnih situacija i općeg tržišnog i društvenog razvoja. Suosnivač je i generalni menadžer "Sherlock Studia", kao i "Dr. Watson Studia", privatnih agencija za brending i dizajn, te finansijsko i investiciono savjetovanje. Paralelno s tim, on je i direktor Centra za javne politike i ekonomske analize, i član Upravnog odbora međunarodnog Islam and Liberty Network-a, a također je i član lokalnog Rotari kluba, elitnog filantropskog društva. Autor je brojnih naučnih članaka, prevodilac četiri knjige i bio je pozvani govornik na brojnim događajima širom svijeta.

Doc.dr.sc. Dino Arnaut je profesor na Univerzitetu u Zenici, naučna oblast menadžment i organzacija, koji je svoj naučno-istraživački put započeo još od studentskih dana čime je ušao u akademski svijet. Svoju akademsku karijeru je izgrađivao kroz međunarodne studije i studijska putovanja i gostovanja. Stečeno teoretsko znanje spaja s praksom kroz savjetovanje o započinjanju biznisa kao i razvoju i organiziranju startupa i poslovnih inkubatora. Autor je domaćih i međunarodnih naučnih i istraživačkih radova, a sfera interesovanja mu je preduzetništvo visokih tehnologija, upravljanje kvalitetom kao i sticanje konkurentnosti kroz razvoj kompetencija i preduzetničko djelovanje. Svoje iskustvo koristi i za društveno-korisni rad kroz djelovanje u Centru za javne politike i ekonomske analize u ulozi analitičara i projektnog menadžera.

Koncept *Indeksa rada općina* je podržan od strane:

ATLAS NETWORK

IRI

PROPERTY RIGHTS ALLIANCE

UDRUŽENJE EVALUATORA U BOSNI I HERCEGOVINI
UDRUGA EVALUATORA U BOSNI I HERCEGOVINI
УДРУЖЕЊЕ ЕВАЛУАТОРА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
EVALUATION SOCIETY IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

CCI
CENTRI CIVILNIH INICIJATIVA
ЦЕНТРИ ЦИВИЛНИХ ИНИЦИЈАТИВА

Lithuanian Free Market Institute

Savez udruženja/ udruga poslodavaca ZDK

UDRUŽENJE POSLODAVACA ZENICA

Centar za javne politike i ekonomske analize
Štrosmajerova 83a, 72000 Zenica
info@cpa-bih.org
www.cpa-bih.org